

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนจากการประกอบอาชีพไม้แกะสลัก : กรณีศึกษา บ้านถวาย ตำบลขุนทอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง และการสังเกตบริบททางกายภาพในชุมชน พฤติกรรมการทำงาน สิ่งแวดล้อม และอื่นๆ โดยขอเสนอผลการศึกษาเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

- 1.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน
- 1.2 ความเป็นมาและการรวมกลุ่มอาชีพไม้แกะสลัก
- 1.3 การได้รับคัดสรรให้เป็นสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล
- 1.4 ขั้นตอนการทำงาน สภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการทำงาน
- 1.5 สุขภาพหรือสภาวะในมุมมองของประชาชน
- 1.6 ภาวะสุขภาพโดยภาพรวมของประชาชนบ้านถวายในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากการการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

2.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและประชาชนทั่วไป เช่น เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาทำงาน ช่วงเวลาพัก สิ่งสัมผัส ในระหว่างทำงาน ลักษณะอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน

2.2 ข้อมูลผลกระทบทางสุขภาพ ใน 4 มิติ คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลจากการทำเวทีนำเสนอผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน การประกอบอาชีพและสุขภาพ

1.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

ที่ตั้งของหมู่บ้าน

หมู่บ้านถวาย ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอยู่จากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 19 กิโลเมตร ไปทางทิศใต้ตามถนนสายเชียงใหม่-ฮอด(ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108) โดยแยกไปทางซ้ายมือก่อนถึงที่ว่าการอำเภอหางดง (ซึ่งมีสัญญาณไฟจราจร)เข้าสู่ถนนสายหางดง-สารภี(กรมโยธาธิการ) ระยะทางประมาณ 2.5 กิโลเมตร ถึงทางแยกเข้าหมู่บ้านถวาย (ตลอดเส้นทางจะมีป้ายบอกทางเป็นระยะๆ)

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านป่าหมาก หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง
 ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านคันแก้ว หมู่ที่ 1 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านกลาง หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านป่าหมาก หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านแหวน และ บ้านหนองโง้ง หมู่ที่ 3 ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง

ประวัติหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในหมู่บ้านซึ่งเล่าให้ฟังว่า ผู้ก่อตั้งหมู่บ้านคนแรก หรือกลุ่มแรกไม่มีใครทราบ เนื่องจากไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ ทราบแต่เพียงว่า บ้านถวายน่าจะมีอายุมากกว่า 260 ปีโดยคำนวณอายุเทียบเคียงกับอายุวัดถวายซึ่งจากหนังสือนักบุญของหมู่เสาศรฐาเจ้าโสภณ(เจ้า)โสภโณ ที่ระลึกในงานฉลองมณฑป ระบุว่าวัดถวายสร้างขึ้นราว พ.ศ. 2285 เนื่องจากเมื่อมีการก่อสร้างวัดที่ใด มักเกิดจากความศรัทธาของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นก่อน และที่มาของชื่อบ้านถวาย มีข้อมูลเล่าไว้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 มีผู้เฒ่าผู้แก่ในอดีตเล่าสืบกันมาว่า เมื่อกว่า 200 ปีก่อน ได้มีพระพุทธรูปเจ้าซึ่งน่าจะเป็นพระวิญญูญาณของพระองค์เสด็จผ่านมาทางหมู่บ้านนี้ และคนในหมู่บ้านนำเอาของไปถวายแด่พระองค์ หมู่บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า บ้านถวาย อีกประเด็นหนึ่งเล่าว่า มีเศรษฐีอยู่ในหมู่บ้านนี้ ต่อมาฐานะยากจนลง จึงตั้งชื่อว่าบ้านเศรษฐีถวาย แล้วเพี้ยนเสียงมาเป็นบ้านถวาย จนถึงทุกวันนี้ สิ่งที่แสดงถึงความเก่าแก่ของบ้านถวายได้แก่โง้งพระโบราณ ซึ่งมีอายุมากกว่า 200 ปี และหอพระไตรปิฎก ซึ่งสร้างเมื่อ พ.ศ.2491 ปัจจุบันตั้งอยู่ภายในวัดถวาย

การคมนาคมและสาธารณูปโภค

การเดินทางสู่บ้านถวายจากตัวเมืองเชียงใหม่ ใช้เส้นทางถนนสายเชียงใหม่-ฮอดและถนนสายหางดง-สารภี ลักษณะถนนเข้าสู่หมู่บ้านตลอดเส้นทางเป็นถนนลาดยาง การเดินทางสะดวก โดยเฉพาะการเดินทางด้วยพาหนะส่วนตัวเนื่องจากรถโดยสารประจำทางจะผ่านถนนสายเชียงใหม่-ฮอดเท่านั้นและหากไม่มีพาหนะส่วนตัวจะต้องว่าจ้างรถโดยสารเป็นการเฉพาะเพื่อเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านอีกต่อหนึ่ง ในหมู่บ้านประชาชนส่วนใหญ่มียานพาหนะส่วนบุคคล เช่นรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ หรือรถจักรยาน ซึ่งใช้เป็นพาหนะในการเดินทางหรือติดต่อธุรกิจ การค้าขายสินค้าไม้แกะสลัก

ระบบสาธารณูปโภคในบ้านถวาย มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ทุกหลังคาเรือน โดยมีประปาหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณสถานีอนามัยขุนคง มีคณะกรรมการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้ประปาของประชาชน การสื่อสารมีโทรศัพท์ชนิดที่ใช้ในบ้านและโทรศัพท์แบบมือถือใช้เป็นส่วนใหญ่ (ร้านจำหน่ายสินค้าจะมีโทรศัพท์มือถือทุกร้าน) เพื่อสะดวกในการติดต่อทำธุรกิจค้าขายสินค้า การติดตามข่าวสารต่างๆจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ครอบครัวยุคใหม่มีฐานะค่อนข้างดีและบุตรหลานอยู่ในระหว่างการเล่าเรียนหนังสือจะมีคอมพิวเตอร์และมีการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต การสื่อสารภายในหมู่บ้านโดยการประกาศเสียงตามสายจากหอกระจายข่าวของหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ที่ทำการกำนันตำบลขุนคงและที่บ้านประธานคณะกรรมการศูนย์หัตถกรรมบ้านถวาย ซึ่งใช้ประกาศข้อมูลข่าวสารจากราชการ ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องขอความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้าน ข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย (อาจมีการเปิดเทปคำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพในเรื่องต่างๆ)

สภาพทั่วไปของบ้านถวาย

บ้านถวายมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 450 ไร่ เป็นพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยประมาณ 190 ไร่ และอีก 260 ไร่ เป็นพื้นที่ในการทำเกษตรกรรม ในอดีตประชาชนส่วนใหญ่จึงมีอาชีพทำนาเป็นหลัก แต่ผลผลิตที่ได้ไม่ค่อยได้ผลคุ้มค่ากับการลงทุน เนื่องจากการขาดแคลนน้ำ ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ดังที่ผู้สูงอายุคนหนึ่งกล่าวว่า “ในสมัยก่อนที่ขุนคงไม่มีน้ำใช้ในการทำนา ต้องรอน้ำจากฟ้า เมื่อใดปีใดที่ฟ้าหลังน้ำลงมามาก ข้าวที่ได้ก็จะมากตามแต่ก็ยังไม่พอกิน ต้องไปปรับจ้างแถวบ้านสารภีหรือสันป่าตอง ไม่อย่างนั้นไม่มีเงินมาใช้ในครอบครัว” ต่อมาในปี 2512 กรมชลประทานได้ทำการขุดคลองชลประทานตัดผ่านหมู่บ้านถวาย (ซึ่งก็คือที่ตั้งของศูนย์หัตถกรรมสองฝั่งคลองในปัจจุบัน) ทำให้บ้านถวายมีน้ำใช้ในการเกษตรอย่างเพียงพอมากขึ้น หลังจากหมดฤดูทำนาประชาชนเริ่มมีการปลูกถั่วเหลือง ทำสวนผักต่างๆ ปลูกข้าวโพด ผู้สูงอายุ คนหนึ่งเล่าว่า ประมาณปี พ.ศ. 2477 บ้านถวายมีประมาณ

60 หลังคาเรือน มีประชากรประมาณ 100 กว่าคน การสร้างบ้านจะสร้างอยู่ใกล้ๆ กันรวมกันเป็นกลุ่มๆ โดยส่วนมากจะเป็นญาติพี่น้องกัน ต่อมาเมื่อมีการสร้างคลองชลประทานและทำถนนลาดยางในหมู่บ้านทำให้คนที่ แต่งงานแล้วมีการลงจากเรือนใหญ่ (บ้านเดิมของพ่อแม่) ไปสร้างบ้านใหม่ตามแนวคลองชลประทานและขยายออกมากขึ้นเรื่อยๆ โดยในปัจจุบันมีผู้ที่มาจากต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านถวายเป็นจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนมากเข้ามาเพื่อทำธุรกิจค้าขายสินค้าประเภทหัตถกรรมต่างๆ และประชาชนในบ้านถวายเองก็มีการขยายตัวของหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน (ปัจจุบันมี 220 หลังคาเรือน) ลักษณะบ้านเรือนของประชาชนมีทั้งเป็นบ้านไม้ได้ดูสูง ซึ่งบริเวณใต้ถุนมักใช้เป็นทำงานไม้แกะสลัก ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัย บางบ้านมีลักษณะเป็นบ้านปูนชั้นเดียวมีบริเวณบ้านหรือลานบ้านใช้เป็นที่ทำงานไม้แกะสลัก บางบ้านมีลักษณะครึ่งไม้ครึ่งปูน ชั้นล่างของบ้านใช้เป็นที่ทำงานเช่นกัน การจัดทำรั้วบ้าน ส่วนมากมีการสร้างรั้วรอบบ้านทำให้มองเห็น การแบ่งเขตแดนของแต่ละบ้านชัดเจน แต่การจัดทำประตูบ้านแบบถาวรคงทนส่วนมากจะจัดทำเฉพาะบ้านที่อยู่ติดกับถนนสายหลักของหมู่บ้านและเป็นผู้มีฐานะดี

ลักษณะประชากร

ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นมาตั้งแต่อดีต นับถือศาสนาพุทธ แต่มีประชากรส่วนหนึ่งย้ายมาจากต่างถิ่นเพื่อทำธุรกิจค้าขายเกี่ยวกับสินค้าหัตถกรรมต่างๆ จากข้อมูลของสถานีอนามัยชุมชน ตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ในปีงบประมาณ 2547 บ้านถวามีจำนวน 220 หลังคาเรือน และมีประชากร 775 คน เป็นชาย 385 คน หญิง 390 คน ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำหัตถกรรมไม้แกะสลัก อาชีพเสริมคือ ทำนา ทำสวนลำไย

สังคม วัฒนธรรม ประเพณี

ประชาชนบ้านถวายส่วนใหญ่ มีความเสียสละในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามประเพณีของหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ประเพณีที่สำคัญในหมู่บ้านคือ

1. ประเพณีตานก๋วยสลาก หรือการทำบุญสลากภัต โดยจะจัดให้มีขึ้นในเดือนกันยายนถึงตุลาคม(ทางภาคเหนือเรียกเดือนเกี๋ยง) ซึ่งอาจไม่จัดทำทุกปีแล้วแต่การมีประเพณีของชาวบ้าน ถ้าปีไหนไม่มีการตานก๋วยสลากจะมีการถวายเป็นสังฆทานแทน (ชาวบ้านเรียกว่าการตานสังฆ์ ซึ่งส่วนมากจะเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้พ่อแม่พี่น้องและเครือญาติที่เสียชีวิตไปแล้ว) ในการตานก๋วยสลาก ก่อนวันทำบุญ เรียกว่าวันแตงดา ชาวบ้านจะจัดเตรียมก๋วยสลากซึ่งทำด้วยไม้ไผ่สานลักษณะคล้ายชะลอมแต่การสานจะสานแบบห่างๆ แล้วนำก๋วยสลากมารองด้วยใบตองแล้วจัดใส่ด้วยของอุปโภคบริโภคต่างๆ เช่น ข้าวสาร กะปิ น้ำตาล น้ำปลา ยาสิฟัน แปรงสีฟัน สบู่ หมาก ใบพลู พริกแห้ง อ้อย มะพร้าว ส้มโอ นมกล่อม ฯลฯ ซึ่งตามแต่ศรัทธาของผู้ที่จะ

ทำบุญว่าจะจัดใส่อะไรมากน้อยแค่ไหน และในวันแต่งคา ในแต่ละบ้านจะมีการจัดเตรียมอาหารไว้เลี้ยงต้อนรับเพื่อนฝูงญาติพี่น้องที่มาช่วยทำบุญ (ฮอมครัว หรือฮอมตาน) มีการเลี้ยงข้าวปลาอาหารต่างๆ ร้องเพลงคาราโอเกะจัดตั้งเครื่องเสียง (ชาวบ้านเรียกว่าเท็ด) เป็นที่สนุกสนาน วันรุ่งขึ้นในตอนเช้าจึงมีการนำกล้วยสลากไปทำบุญถวายพระที่วัดถวาย

2. ประเพณีไหว้ศาลพ่อบ้าน รวมทั้งทำพิธีสืบชะตาบ้าน ซึ่งจัดขึ้นในช่วงเดือนมิถุนายนของทุกปี ประชาชนจากทุกหลังคาเรือนจะมาช่วยกันเตรียมของไหว้ โดยมีผู้สูงอายุของหมู่บ้านเป็นแกนนำ มีการจัดทำสวดวงขนาดใหญ่ (ประมาณ 2.5 x 2.5 เมตร) ภายในสวดวงจะจัดให้มีข้าว กับข้าว ขนม โดยจัดใส่กระทงใบตองเล็กๆ หมาก เมียง บุหรี่ กล้วย อ้อย ซึ่งตัดเป็นชิ้นเล็กๆ และรูปปั้นสัตว์ชนิดต่างๆ ทำด้วยดินเหนียว ทั้งหมดต้องใส่อย่างละ 108 ชิ้น มีการจัดค่ายสายสิญจน์ต่อเข้าบ้านทุกหลังคาเรือน งบประมาณที่ใช้ในการจัดทำมาจากการเก็บเงินจากทุกหลังคาเรือน

3. ประเพณีสงกรานต์ ในเดือนเมษายนของทุกปี เป็นประเพณีสำคัญที่ลูกหลานจะได้มีการไปขอขมารดน้ำคำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ โดยในวันที่ 13 เมษายน วันสังขารล่อง จะมีการทำความสะอาดบ้านเรือน ซักเสื้อผ้า ซักผ้าห่ม มุ้ง วันที่ 14 เมษายน เป็นวันเนา ห้ามคำทอกัน มีการขนทรายเข้าวัด จัดทำตุง (บางบ้านก็จัดซื้อมาเตรียมไว้) และเป็นวันทำขนมเทียน ทอดข้าวเกรียบ ข้าวแคบ ข้าวตัง (ทางภาคเหนือเรียกว่าข้าวแต่น) เตรียมของไปทำบุญในวันรุ่งขึ้น คือวันที่ 15 เมษายน โดยตอนเช้ามีการทำบุญที่วัดถวาย นำตุงที่เตรียมไว้ไปปักที่กองทราย วันที่ 16 เมษายน วันปากปี มีการทำพิธีค้าหัวศาลพ่อบ้าน โดยแต่ละครอบครัวจะนำดอกไม้ธูปเทียน ขนมต่างๆ ข้าวเกรียบ ข้าวตัง น้ำมันส้มป่อยไปรวมกัน นอกจากนี้ยังมีการรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุ โดยในปีนี้มีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแกนนำ

4. ประเพณีลอยกระทง ในวันเพ็ญเดือนสิบสองซึ่งตรงกับเดือนพฤศจิกายนของทุกปี มีการจัดทำขุ่มประตูปบ้าน ขุ่มประตูปวัดถวาย การไปทำบุญที่วัด การประกวดกระทง การจุดพลุไฟ การปล่อยโคมไฟ การปล่อยโคมลอย และมีการลอยกระทงในคลองชลประทานที่ศูนย์หัตถกรรมสองฝั่งคลอง

5. ประเพณีทำบุญในวันสำคัญทางศาสนาเช่นวันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ในช่วงเข้าพรรษาจะมีผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งไปนอนปฏิบัติธรรมที่วัด นอกจากนี้ยังมีการทำบุญทอดผ้าป่าทุกปีโดยผู้ที่มีฐานะดีจะเป็นเจ้าศรัทธาใหญ่แล้วเชิญชวนเพื่อนบ้านให้มาร่วมทำบุญประเพณีอื่นที่เป็นวงจรในชีวิตเช่น งานแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวชสามเณรภาคฤดูร้อน ในด้านความเชื่อทางไสยศาสตร์ เรื่องเกี่ยวกับเสนียดจัญไร มักจะมีการทำพิธี

สะเคาะเคราะห์หรือพิธีสืบชะตาชีวิต เป็นการกระทำเพื่อปัดเป่าเคราะห์ร้ายให้เบาบางลงหรือให้หมดไป ส่วนพิธีสืบชะตาเป็นพิธีต่ออายุให้ยืนยาวมากขึ้น

ระบบสุขภาพของชุมชน

ระบบสุขภาพของชุมชนบ้านถวายนพบว่า การพึ่งพาและการจัดการเกี่ยวกับสุขภาพความเจ็บป่วยของประชาชนมีการพึ่งพาระบบสุขภาพทั้ง 3 ด้าน คือ ระบบการแพทย์ภาคประชาชน ระบบการแพทย์พื้นบ้านและระบบการแพทย์สมัยใหม่ โดยส่วนใหญ่เมื่อเกิดการเจ็บป่วยขึ้น ระบบการแพทย์สมัยใหม่จะเป็นที่พึ่งแรกของชุมชน โดยไปขอรับบริการที่สถานอนามัยชุมชนที่ตั้งอยู่ติดกับหมู่บ้านและโรงพยาบาลหางดง มีบางส่วนที่ไปรับบริการที่โรงพยาบาลในตัวจังหวัด เช่น โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลเอกชน และคลินิกในตัวอำเภอหางดงและอำเภอสันป่าตองโรคที่พบมากได้แก่โรคระบบทางเดินหายใจ ระบบกล้ามเนื้อ ระบบผิวหนัง โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคภูมิแพ้ สำหรับในระบบการแพทย์ภาคประชาชนยังพบว่ามีจัดการและดูแลซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อถูกน้ำร้อนลวก จะมีการใช้น้ำปลาราดและใช้น้ำแข็งประคบ หรือใช้ยาสิฟันทาซึ่งเชื่อว่าจะดับพิษไฟได้ รวมทั้งมีการดูแลผู้ที่เจ็บป่วยเป็นอัมพาต ในส่วนของระบบการแพทย์พื้นบ้านนั้นในหมู่บ้านถวายไม่มีผู้ใดเป็นหมอเมืองหรือแพทย์แผนโบราณแต่ประชาชนมักไปพึ่งพิงระบบนี้จากต่างหมู่บ้าน ซึ่งที่พบส่วนใหญ่จะเป็นการนวดแผนโบราณ การซื้อยาสมุนไพรมาต้มดื่มเพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วยเช่นริดสีดวงทวาร นอกจากนี้ยังมีบางส่วนที่มีความเชื่อเกี่ยวกับการทรงเจ้า โดยในหมู่บ้านมีร่างทรงของพ่อบ้านชื่อแม่คำมา ซึ่งเป็นที่พึ่งทางใจทางหนึ่งที่ชาวบ้านให้ความศรัทธา

ด้านกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ จากการสัมภาษณ์อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านพบว่าเมื่อก่อนหน้านี้ประมาณ 6 เดือนถึง 1 ปี ในตอนเย็นทุกวันจะมีการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ ออกกำลังกายโดยการรำไม้พลอง ซึ่งมีแม่บัวเขียวเป็นผู้นำการออกกำลังกาย และทางกลุ่มแม่บ้านก็มี กิจกรรมการเดินแอร์โรบิค โดยใช้สถานที่สนามหลังวัดถวายเป็นที่ออกกำลังกาย แต่เมื่อได้สนับสนุนจากทางรัฐบาล ในการปรับภูมิทัศน์โครงการหมู่บ้าน OTOP นำร่อง และมีกิจกรรมในช่วงเดือนเมษายน 2547 สถานที่ที่เคยใช้เป็นที่ออกกำลังกายถูกนำไปก่อสร้างอาคารสำหรับจัดเป็นที่จำหน่ายอาหารให้นักท่องเที่ยวดังนั้นจึงขาดสถานที่ออกกำลังกาย ประกอบกับในปัจจุบันสินค้าไม้แกะสลักได้รับการสั่งซื้อมากขึ้นทำให้ผู้ที่เคยไปออกกำลังกายไม่มีเวลา กิจกรรมต่างๆจึงได้หยุดชะงักไป แต่มีประชาชนบางส่วนที่ทำการออกกำลังกายที่บ้านของตนเอง เช่นการเดินแอร์โรบิคโดยมีการใช้ม้วนเทป วีดีโอ หรือ แผ่นซีดี ประกอบการเดินออกกำลังกาย

1.2 ความเป็นมาในการประกอบอาชีพไม้แกะสลัก

จากการสัมภาษณ์ผู้นำและผู้สูงอายุในหมู่บ้าน พบว่าแต่เดิมนั้นประชาชนในบ้านถวายประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมโดยมีการทำนาเป็นหลัก เมื่อประสบกับภาวะการขาดแคลนน้ำ ผลผลิตที่ได้ไม่เพียงพอที่จะนำไปขายเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวทำให้ประชาชนมีฐานะยากจน ดังนั้นจึงมีการออกไปรับจ้างทำงานที่ในตัวเมืองบ้างต่างอำเภอบ้าง จนกระทั่ง ใน พ.ศ. 2500 - 2505 ได้มีพ่อหนานแดง พันธูสา พ่อใจมา อิ่นแก้ว และ พ่อเอือน พันธูสาตร์ ได้ไปทำงานและเรียนการแกะสลักที่ร้านน้อมศิลป์ในตัวเมืองเชียงใหม่บริเวณถนนวิเวลาย ซึ่งเมื่อเกิดความชำนาญแล้วจึงนำความรู้ที่ได้รับกลับมาทำที่บ้านพร้อมกับถ่ายทอดให้กับลูกหลานญาติพี่น้อง ซึ่งในช่วงแรกๆในการมาทำที่บ้านถวายเป็นการรับงานจากร้านต่างๆที่อยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่เช่นร้านน้อมศิลป์ ร้านทรายทอง เมื่อได้ชิ้นงานจากการแกะสลักแล้ว ก็นำไปส่งให้ร้านที่รับงานมา งานที่พ่อครูทั้งสามนำมาถ่ายทอดในครั้งแรกคือการแกะสลักไม้เป็นแผ่นลวดลายต่างๆ เช่นรามเกียรติ์ ครุฑ สิงห์ ตุ๊กตาคนตรี ลายไทย ลายคด ซึ่งต่อมาบรรดาลูกศิษย์ก็ได้พัฒนาการแกะสลักมาเรื่อยๆ จนถึงทุกวันนี้ ในส่วนการตกแต่งเส้นลวดลายต่างๆ หรือทำสี ทำแอนดิก ได้มีสตรีแม่บ้านของบ้านถวายออกไปรับจ้างทำงานที่ร้านน้อมศิลป์และร้านทรายทอง คือป่าคำปิ่น ป่าเดือน ป่าทูน และหลังจากนั้นก็ตามไปทำงานอีกหลายคน จากค่าจ้างวันละ 5 บาท จนถึงวันละ 12 บาท ประกอบกับมีชิ้นงานให้ทำเพิ่มมากขึ้นทางร้านจึงให้รับมาทำงานที่บ้านของตนเอง โดยชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้วก็นำส่งคืนไปให้ทางร้าน การคิดค่าจ้างเป็นรายชิ้นงาน ต่อมาเมื่อลูกค้าทราบว่าสินค้าทำไปจากบ้านถวายจึงตามมาซื้อถึงที่บ้านจึงเกิดการซื้อขายสินค้าในหมู่บ้านขึ้นและเมื่อสินค้าที่ทำขึ้นสามารถจำหน่ายได้ราคาดีชิ้นเรื่อยๆและความต้องการของตลาดมีมากขึ้น ประชาชนในหมู่บ้านถวายจึงเปลี่ยนมาทำอาชีพไม้แกะสลักอย่างเต็มตัว ตั้งแต่ปี 2515 เป็นต้นมา สินค้าที่ทำมีหลายประเภท ได้แก่ไม้แกะสลักธรรมชาติ (ไม่มีการตกแต่งทำสี) การทำเลียนแบบของเก่า การทำสีสมัยใหม่ โดยลักษณะสินค้า ประชาชนบ้านถวายมักจะทำให้แตกต่างกัน เช่นไม้แกะสลักลายต่างๆ ชั้นโดก คนโท ชั้นน้ำ พระพุทธรูป หมวกสมัยโบราณ ตุ๊กตารูปสัตว์ต่างๆ ตุ๊กตารูปคน ผู้เก็บของลายโบราณ ศาลาไทยแบบย่อส่วน ศาลพระภูมิ เป็นต้น

การรวมตัวและพัฒนาการของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก

เมื่อปี พ.ศ. 2531 – 2532 ทางอำเภอหางดง โดยมีนายอำเภอเป็นประธานในการจัดงานสินค้าหัตถกรรมและสินค้าอื่นๆทั่วอำเภอหางดง ซึ่งในครั้งนั้นมีการจัดงาน ณ ที่ว่าการอำเภอหางดง ประชาชนบ้านถวายมีโอกาสนำสินค้า หลายชนิดไป ตั้งโชว์และวางจำหน่าย ต่อมาในปี พ.ศ.2533 ได้มีการย้ายสถานที่จัดงานเป็น สนามโรงเรียนบ้านทรายมูล ตำบลหางดง และปี พ.ศ. 2534 คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับประชาชนบ้านถวายได้ประสานงานกับทางอำเภอโดย

ขอให้ดำเนินการ จัดงานหัตถกรรมที่ลานศูนย์หัตถกรรมนอกในปัจจุบัน ต่อมาในปี 2535 ประชาชนบ้านถวาย จึงได้รวมตัวกันโดยจัดตั้งในรูปกลุ่มหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านถวาย มีคณะกรรมการประมาณ 10 คน ได้ประสานงานไปทางอำเภอหางดง ขอดำเนินการจัดงานสินค้าหัตถกรรมไม้แกะสลัก ที่บ้านถวาย โดยกำหนดสถานที่จัดงานคือลานที่ว่างบริเวณสองฝั่งคลอง ซึ่งงบประมาณส่วนหนึ่งขอรับการสนับสนุนจากอำเภอหางดง และส่วนหนึ่งมาจากสมาชิกในกลุ่มช่วยกันสมทบทุนในการดำเนินงานและได้ดำเนินการมาทุกปีจนถึงปัจจุบัน กำหนดการจัดงานในช่วงปลายเดือนมกราคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปีและ ในปี พ.ศ.2547 นับเป็นปีที่ 15 ของการจัดงานดังกล่าว โดยงบประมาณเมื่อครั้งมีการจัดตั้งสภาตำบล ได้รับงบประมาณสนับสนุนปีละประมาณ 60,000 บาท และเมื่อมีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับงบประมาณสนับสนุนปีละประมาณ 150,000 บาท และงบประมาณอีกส่วนหนึ่งมาจากร้านจำหน่ายสินค้า ซึ่งแล้วแต่จิตศรัทธาที่จะสมทบทุน โดยได้รับตั้งแต่ 1,000 - 1,500 บาท ต่อหนึ่งร้าน

พิธีเปิดการจัดงานหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านถวายในแต่ละปีจะมีการเชิญบุคคลระดับรัฐมนตรีมาเปิดงาน โดยคณะกรรมการและกลุ่มสมาชิกคาดหวังว่าเป็นทางหนึ่งที่จะเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้า เนื่องจากมักมีสื่อมวลชนจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ช่องต่างๆ หนังสือพิมพ์ นิตยสารจะนำภาพข่าวของรัฐมนตรีไปนำเสนอทางสื่อต่างๆ ทำให้สินค้าบ้านถวายได้รับการประชาสัมพันธ์ไปโดยอัตโนมัติ ในปัจจุบันกลุ่มหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านถวาย มีสมาชิกกลุ่มประมาณ 130 ร้านค้า มีคณะกรรมการซึ่งเรียกว่าคณะกรรมการบริหารร้านค้าสองฝั่งคลอง จำนวน 16 คน มีคุณบรรยงค์ คำยวง เป็นประธานกรรมการ มีการแบ่งกลุ่มสมาชิกเป็น 4 กลุ่มเพื่อช่วยทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การต้อนรับคณะศึกษาดูงาน นักท่องเที่ยวที่เป็นหมู่คณะ ใหญ่ๆ โดยจะผลัดเปลี่ยนกันไปเป็นกลุ่มๆ งบประมาณที่ใช้ดำเนินการได้มาจากการเก็บจากร้านจำหน่ายสินค้าร้านละ 150 - 300 บาท เป็นรายเดือน ขณะนี้มีเงินดำเนินการประมาณ 1 ล้านบาทบาท (สัมภาษณ์ กำนันตำบลขุนคง 20 มิ.ย. 47)

ในการจัดตั้งร้านจำหน่ายสินค้าที่สองฝั่งคลองเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ช่วงแรกๆ มีการจัดทำร้านโดยใช้ไม้ไผ่ทำมุงหลังคาด้วยหญ้าคา เมื่อระยะเวลาผ่านไปไม้ไผ่เกิดการผุมีมอดเจาะ และมีฝุ่นละอองไม้ไผ่ที่เกิดจากมอดกัดกินไม้ตกลงใส่สินค้า (ชาวบ้านเรียกขี้มอด) ทำให้ต้องเสียเวลาในการปิดกวาดและทำความสะอาดฝุ่นไม้ไผ่ที่เกาะติดสินค้าอยู่ตลอดเวลา และในช่วงเทศกาลลอยกระทงมักมีการจุดพลุ โคมไฟ โคมลอย เจ้าของร้านค้าเกรงว่าจะเกิดอัคคีภัย จึงพร้อมใจในเวลาต่อมาเปลี่ยนโครงสร้างร้านค้าเป็นหลังคามุงสังกะสี ทาสีเขียวซึ่งเป็นสีที่เย็นตา รูปทรงหลังคาเป็นทรงไทยเหมือนกันหมด เพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของร้านค้าสองฝั่งคลองเปลี่ยนไม้ไผ่เป็นไม้เนื้อแข็ง มีการติดตั้งโครงหลังคาระหว่างถนน

ทั้งสองฝั่งคลองโดยใช้แสมปืตีดำเป็นวัสดุกันแดดให้นักท่องเที่ยวหรือลูกค้าเวลามาเดินซื้อสินค้า เนื่องจากมีอากาศร้อนแสงแดดส่องถึงทุกร้าน โดยใช้งบประมาณที่ได้จากการเก็บร้านค้าเป็นรายเดือน ต่อมาเมื่อต้นปี พ.ศ.2547 บ้านฉางได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านนำร่องในโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP (OTOP Tourism Village) (<http://www.thaitambon.com>, 2004) ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา ร่วมกับ กระทรวงวัฒนธรรม ได้รับงบประมาณ 4 ล้านบาทเศษ เพื่อใช้ในการปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณศูนย์ หัตถกรรมสองฝั่งคลอง โดยมีการสร้างบ้านพักรับรองนักท่องเที่ยว จำนวน 1 หลังและศาลาที่พักของนักท่องเที่ยวจำนวน 5 หลัง รวมทั้งมีการจัดงานแสดงสินค้าหัตถกรรมโดยใช้ชื่อว่า “โอท็อป ล้านนามหาสงกรานต์” เมื่อวันที่ 2 – 15 เมษายน 2547 และนอกจากนี้บ้านฉางก็ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการปรับปรุงทัศนียภาพอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมีการกำหนดการรื้อถนนสายสองฝั่งคลองและร้านจำหน่ายสินค้าเดิมออกทั้งหมดจะทำการจัดสร้างใหม่ในช่วงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป โดยในส่วนของร้านค้า เจ้าของร้านต้องเป็น ผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น หากมีการจัดทำร้านใหม่

1.3 การได้รับคัดสรรให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2544 รัฐบาลได้ประกาศให้มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้น (<http://www.thaitambon.com>, 2004) เพื่อให้แต่ละชุมชนมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยรัฐบาลพร้อมที่จะช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และในปี พ.ศ.2546 รัฐบาลให้มีการดำเนินงานโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP Product Champion) ในระดับจังหวัดและระดับภาค ซึ่งเริ่มดำเนินการในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2546 โดยให้ระดับอำเภอ / กิ่งอำเภอเป็นผู้ดำเนินการคัดสรร ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2546ดำเนินการคัดสรรในระดับจังหวัดและระดับภาค บ้านฉางโดยการนำของ คุณยรรยงค์ คำยวง ประธานกลุ่มหัตถกรรมไม้แกะสลักสองฝั่งคลองได้ดำเนินการจัดส่งสินค้าของบ้านฉางเข้ารับการคัดสรรในครั้งนั้นซึ่งผลการคัดสรรปรากฏว่า มีสินค้าที่ได้รับการคัดสรรในระดับจังหวัดและระดับภาคให้เป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว คือ ไม้แกะสลักรูปกินรี ไม้แกะสลักรูปลายดอกไม้เก่า ตู้ลายแบบโบราณ สินค้าที่ได้รับการคัดสรรในระดับจังหวัด ระดับ 4 ดาว คือ ชันโตก ระดับ 3 ดาว คือ ไม้แกะสลักคนเล่นดนตรี ตุ๊กตาดนตรีชุด 4 ตัวเสียบฐานดิลลีสตีเป่า แจกันแอนดิก ไม้แกะสลักรูปรามเกียรติ์ ไม้แกะสลักรูปทศกัณฐ์รบกับหนุมาน และตุ๊กตาดนตรีไทย สำหรับในปี พ.ศ. 2547 อำเภอหางดงได้ดำเนินการรับสมัครการส่งผลิตภัณฑ์เข้ารับการคัดสรร เมื่อช่วงเดือนเมษายน 2547

กลุ่มหัตถกรรมบ้านถวายเป็นได้ส่งผลิตภัณฑ์เข้ารับการคัดสรรจำนวนหนึ่ง ซึ่งขณะนี้ยังไม่ทราบผลการคัดสรร อย่างไรก็ตามก็มีประชาชนจำนวนหนึ่งให้ข้อมูลว่าอุปสรรคที่ไม่สามารถส่งผลิตภัณฑ์เข้ารับการคัดสรรคือการที่ต้องส่งผลิตภัณฑ์พร้อมบรรจุภัณฑ์เข้ารับการคัดสรรแต่เนื่องจากการสั่งทำบรรจุภัณฑ์จากทางบริษัทจัดทำได้สั่งทำเป็นจำนวนครั้งละ 200 ชิ้นขึ้นไป ซึ่งต้องใช้เงินจำนวนมากทำให้ไม่มีเงินทุนเพียงพอ ดังนั้นจึงไม่ได้ส่งผลิตภัณฑ์เข้ารับการคัดสรร

1.4 ขั้นตอนการทำงาน สภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการทำงานไม้แกะสลัก

ในการทำงานไม้แกะสลักของประชาชนบ้านถวายนั้น มีขั้นตอนการทำงานที่อาจแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าลูกค้าต้องการสินค้ามีลักษณะแบบไหน ผู้ที่ทำงานจะทำงานกันคนละขั้นตอนและบางคนก็ทำหลายขั้นตอน ซึ่งลักษณะการทำงานมีทั้งการทำงานและจำหน่ายเองโดยอาจมีร้านจำหน่ายสินค้าบริเวณสองฝั่งคลองหรือเปิดร้านหน้าบ้านของตนเองรวมทั้งการรับคำสั่งทำสินค้า (ประชาชนบ้านถวายมักเรียกติดปากว่า การรับออเดอร์) จากลูกค้า การจัดส่งสินค้า บางคนรับเหมาชิ้นงานมาทำที่บ้านตนเองหรือไปทำที่บ้านของผู้ที่จ้างทำ เช่น อาจเหมางานขัด งานติดเส้นสีหรืองานลงรักปิดทอง บางคนไปรับจ้างทำที่บ้านของคนอื่น หรือบ้านที่จัดเป็นลักษณะของโรงงาน (แต่ไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานเหมือนกับโรงงานที่อยู่ในระบบ) โดยรับค่าจ้างเป็นรายวัน ซึ่งขั้นตอนในการทำงาน สภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการทำงาน ไม้แกะสลัก สรุปได้ดังนี้

1.4.1 การแกะสลักไม้หรือการทำหุ่น มีขั้นตอนในการทำดังนี้

- 1) การเลือกใช้ไม้สำหรับแกะสลักซึ่งมักจะเลือกใช้ไม้สักซึ่งเป็นไม้เนื้ออ่อนทำให้แกะง่ายและมีความงดงามของเนื้อ ไม้ดีกว่าไม้อื่นๆ
- 2) การตัดไม้ให้ได้ตามขนาดความกว้างความยาวและความหนาที่ต้องการ ถ้าเป็นงานชิ้นใหญ่ หรือการตัดท่อนไม้ขนาดใหญ่ ผู้ทำงานจะใช้เลื่อยวงเดือนเป็นอุปกรณ์ช่วยเลื่อย ไม้ ออกเป็นชิ้นตามต้องการ ถ้าเป็นงานชิ้นเล็กมักจะใช้เลื่อยไฟฟ้าหรือเลื่อยมือ ในบางครั้งไม้ที่หา มาได้มีความหนาไม่พอที่จะแกะสลักได้ผู้แกะจะทำการประกบไม้อีกชิ้นหนึ่ง โดยใช้ตะปูตัวเล็กซ่อน หัวตอกให้ติดกัน บางคนใช้เครื่องยิงตะปูซึ่งเรียกว่า “แมกซ์ลม” ทำให้ประหยัดเวลากว่าตอกตะปู
- 3) วางลายที่จะแกะบนเนื้อไม้ บางคนทำโครงร่างบนกระดาษแข็งแล้วนำมา ทาบบนเนื้อไม้ใช้ดินสอหรือปากกาเคมีสีน้ำเงินหรือสีดำร่างลายตามขอบกระดาษ บางคนที่ชำนาญมากจะวาดลายบนเนื้อไม้ที่จะแกะด้วยดินสอ
- 4) ลงมือแกะสลักตามลายที่เขียนไว้โดยใช้เครื่องมือขนาดใหญ่ก่อนเช่น ขวาน มีด สิ่ว เพื่อให้ได้โครงสร้างรูปทรงที่พอเหมาะ ในระหว่างแกะจะมีเศษไม้กระเด็น หรือผู้ทำ จะใช้มือที่ไม่มีกำสวมถุงมือพิเศษ ไม้ ออกไปจากท่อนไม้ที่แกะ

5) แกะรายละเอียดให้ได้ภาพที่สวยงามตามความต้องการ ซึ่งเมื่อแกะเสร็จแล้วหุ่นบางชิ้นจะมีรอยแตกรอยร้าวผู้แกะจะใช้ซีลี้อยผสมกาวลาเท็กซ์ แล้วนำไปโป๊ว(อุด)ตรงรอยแตกร้าว นั้น หรือใช้กาวแห้งเร็วทาชั้นไม้ส่วนที่หักให้ติดกันดั้งเดิม บางคนต้องการให้ชิ้นงานมีความเรียบจะทำการขัดด้วยเครื่องขัดสว่านไฟฟ้าซึ่งตรงจุดที่ขัดจะหุ้มด้วยกระดาษทราย

จากการสังเกตพบว่าผู้แกะสลักส่วนใหญ่จะใช้สถานที่ในบริเวณบ้านเป็นสถานที่ทำงาน โดยมีการทำเป็นลักษณะโรงเรือนชั่วคราวขนาดพอที่จะกันแดดกันฝนได้ บางคนทำหลังคาต่อเติมจากตัวบ้าน ขณะทำการแกะสลักจะนั่งกับพื้นโดยมีเบาะรองนั่ง ทำทางกรนั่งจะอยู่ในลักษณะที่มีการก้มเกือบตลอดเวลา และสายตาต้องเพ่งมองชิ้นงานตลอดระยะเวลาของการทำงาน ผู้ที่ทำงานส่วนใหญ่ไม่มีการสวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลใดๆ ในขณะที่มีการขัดหุ่นไม้ให้เรียบโดยใช้เครื่องขัดสว่านไฟฟ้า สังเกตเห็นฝุ่นละอองไม้ฟุ้งออกไปทั่วบริเวณที่ทำงาน ซึ่งผู้ที่ทำงานจะนำพัดลมตั้งพื้น 1 ตัวมาทำการเป่าฝุ่นไม้ไม่ให้ฝุ่นฟุ้งเข้าหาตัวผู้ทำ ในการโป๊วชิ้นงานหรือการอุดรอยแตกร้าวด้วยซีลี้อยและกาวลาเท็กซ์ ผู้ทำงานบางคนมีการใช้ถุงยางอนามัยสวมนิ้วหัวแม่มือแทนการใช้ถุงมือเพราะถ้าใส่ถุงมือแล้วทำงานไม่ถนัด บางคนใช้พลาสติกพันที่นิ้วหัวแม่มือ ลักษณะอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลื่อยไม้คือเลื่อยวงเดือนเป็นอุปกรณ์ที่มีน้ำหนักมากพอสมควร บางเครื่องมีสายสะพายคล้องที่หัวไหล่ บางเครื่องไม่มีสายสะพายและในขณะที่เลื่อยไม้จะมีเสียงดังมาก

1.4.2 การกำจัดปลวกหรือมอดที่ฝังอยู่ในเนื้อไม้ ผู้ที่ทำมักจะใช้น้ำยากำจัดปลวกยี่ห้อเซลไดรท์ โดยการนำน้ำยาดังกล่าวไปผสมน้ำให้ได้สัดส่วนในถังพลาสติกใบใหญ่หรือในอ่างปูนที่จัดทำขึ้นเฉพาะสำหรับการแช่หุ่น หลังจากนั้นนำหุ่นไม้ลงแช่ในน้ำยาที่ผสมแล้วแช่หุ่นไว้ 1 คืน แล้วนำออกตากแดดอีก 2-3 วัน

จากการสังเกตในการนำหุ่นลงแช่น้ำยาผู้ทำจะสวมถุงมืออย่างหนายาวถึงข้อศอก (ถุงมือสีส้ม หรือสีดำ) ไม่ได้สวมใส่ อุปกรณ์ป้องกันอื่นๆ กรณีที่ยกหุ่นที่มีขนาดใหญ่จะมีการช่วยกันยกหุ่นลงแช่ในน้ำยา ทำทางที่ใช้คือการเดิน การยกของและมีการก้มๆเงยๆ

1.4.3 งานซ่อมแซมหุ่น งานขัด งานอบไม้ และงานเผา หุ่นไม้บางตัวจะมีรอยแตกร้าวจะต้องทำการซ่อมแซมโดยใช้กาวลาเท็กซ์ผสมซีลี้อยแล้วนำไปอุดรอยแตกรอยร้าว นั้นๆ และเมื่อแห้งดีแล้วนำไปขัดด้วยเครื่องขัดสว่านไฟฟ้า งานขัดชิ้นงานใหญ่ๆ หรือช่วงมีงานเร่งเข้าของชิ้นงานมักนำไปให้ผู้รับจ้างขัดโดยเฉพาะขัดให้ สำหรับการอบไม้จะทำเฉพาะบ้านที่มีหุ่นจำนวนมากหรือมีลักษณะเป็นโรงงาน การอบหุ่นใช้เวลา 2-3 วัน เมื่อนำหุ่นออกจากเตาแล้วทิ้งไว้ให้เย็นแล้วนำมาเผาด้วยแก๊สหุงต้มเพื่อกำจัดเชื้อราที่ยังหลงเหลืออยู่ การเผาจะเผาจนหุ่นไม้

ออกสีคำทั่วตัวหุ่นเมื่อเผาเสร็จนำมาขัดด้วยแปรงทำด้วยทองเหลือง ชาวบ้านเรียกว่าขัดคำด้วยแปรงทอง (ขัดจีคำ)

จากการสังเกตผู้ที่ทำงานในขณะที่ทำงานซ่อมแซมหุ่นบางคนมีการใช้พลาสติกพ่นนิ้วหัวแม่มือเพื่อป้องกันการเสียดสีผิวหนัง ไม่มีการสวมเครื่องป้องกันอันตรายอื่นๆ เช่นถุงมือ หรือ ผ้าปิดปากปิดจมูก ในการทำงานขัดไม้พบว่าผู้ที่ทำงานมีการสวมใส่ผ้าปิดปากปิดจมูก ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน บางคนใช้เป็นแบบผ้าซ้อนกัน 2-3 ชั้นตัดเย็บเอง บางคนใช้แบบใช้แล้วทิ้งเหมือนกับที่ใช้กันตามโรงพยาบาล (disposable mask) แต่ไม่มีการใส่ถุงมือหรือแว่นตาในการทำงานเผาหุ่น ไม้พบว่าผู้ที่ทำงานส่วนมากไม่สวมใส่เครื่องป้องกันใดๆ สำหรับท่าทางในการทำงานในขั้นตอนดังกล่าวมาผู้ทำงานส่วนใหญ่จะทำงานในท่านั่งและต้องก้มๆเงยๆอยู่ตลอดเวลาทำงาน มีการลุกเดินบ้าง ยกหุ่นที่มีน้ำหนักมากบ้างแต่ระยะเวลาไม่นาน สถานที่ทำงานมีทั้งการทำในบริเวณบ้านเช่นใต้ถุนบ้าน บริเวณที่ต่อเติมจากตัวบ้าน ซึ่งผู้ทำงาน 1 คน มักจะทำงานหลายขั้นตอน แต่ถ้าสถานที่ทำงานมีลักษณะเป็น โรงงาน(ซึ่งอยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านเหมือนกัน) ผู้ทำงานจะทำงานคนละขั้นตอนแต่ละจะอยู่ในบริเวณเดียวกันทั้งหมดไม่มีการจัดแยกเป็นสัดส่วนชัดเจน สภาพแวดล้อมในแต่ละสถานที่ทำงาน พบว่าบางแห่งมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ก่อนข้างสะอาด ไม่มีฝุ่นมากจนเกินไป บางแห่งจะเต็มไปด้วยหุ่นไม้ อุปกรณ์ กระจังสี กระจังทินเนอร์ ปิ๊ปใส่แอลกอฮอล์ หรือขวดน้ำมันชักแห้งรวมทั้งชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้วและมีฝุ่นละอองค่อนข้างมาก สำหรับบ้านที่รับงานขัดไม้โดยเฉพาะพบว่าไม่มีฝุ่นละออง ไม้ฟุ้ง ไม้ฟุ้งไปทั่วบริเวณใกล้เคียงในขณะที่ขัดไม้ และสังเกตเห็นบนหลังคา ผ้าหรือเสลมปีที่ใช้กันฝุ่น จะเต็มไปด้วยฝุ่นละอองไม้เกาะ ผู้ที่ทำการขัดไม้จะสวมเสื้อผ้าปิดมิดชิด สวมหมวกคลุมศีรษะ ใส่ผ้าปิดปากปิดจมูก บางคนสวมแว่นตา บางคนไม่สวมแว่นตาและมีฝุ่นละอองไม้เกาะติดเสื้อผ้าที่สวมใส่จำนวนมาก

จากการสังเกตลักษณะเตาอบหุ่นไม้จะแตกต่างกันในแต่ละบ้าน คือ บางบ้านใช้ซีเมนต์บล็อกก่อสร้างเป็นห้องสี่เหลี่ยม ขนาดประมาณ 2x2 เมตร บางแห่งสร้างเตาอบโดยใช้ท่อปูนซีเมนต์นำมาต่อกันประมาณ 3 ท่อ เจาะรูข้างล่างสำหรับใส่เชื้อเพลิงซึ่งใช้ฟืนไม้ทุกอย่างเช่น ไม้ลำไย เศษไม้ที่เหลือจากการแกะสลัก ไม้มะพร้าว บริเวณที่ใส่ฟืนจะเต็มไปด้วยขี้เถ้า ซึ่งถ้ามีลมพัดมาแรงๆขี้เถ้าก็จะปลิวฟุ้งได้ ในขณะที่อบจะมีควันพุ่งออกมาจากเตาอบตรงปล่องควัน และส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณ

1.4.4 การตกแต่งทำสีและติดกระจัง ในการตกแต่ง ไม้แกะสลักที่บ้านถวาย พบทั้งหมดมี 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) การทำสีสมัยใหม่ โดยการใช้สีฝุ่น สีพลาสติกหรือสีน้ำมัน หากชิ้นงานมีจำนวนมากและงานเร่งจะใช้วิธีการพ่นสีด้วยเครื่องพ่น 2) การเคลือบน้ำมัน ไขว้เนื้อไม้

หรือการขัดเงา ซึ่งส่วนมากจะเป็นงานไม้ล้วนๆ ที่ไม่ต้องการตกแต่งเพิ่มเติมหลังจากแกะสลักทำหุ่นแล้วโดยนำชิ้นงานมาทาด้วยแว็กซ์แล้วใช้เครื่องขัดสว่านไฟฟ้าขัดให้ขึ้นเงา แล้วทาเคลือบด้วยแลคเกอร์อีกครั้งหนึ่ง บางคนอาจใช้น้ำมันชักเงาสีดำทาทับแทนแลคเกอร์จากนั้นตากให้แห้งแล้วขัดซ้ำด้วยเครื่องขัดสว่านอีก 1 ครั้ง 3) การตกแต่งด้วยเส้นสี จะเริ่มจากนำหุ่นมาลงสีพื้น ซึ่งผู้ทำงานเรียกว่า “การโป้วสี” สีที่ใช้มีทั้งสีน้ำ สีน้ำมัน จากนั้นนำเส้นสีซึ่งทำมาจากการผสมปูนขาวผงชั้นและน้ำมัน เข้าด้วยกัน โดยการใช้ไม้คนจนส่วนผสมที่ได้มีลักษณะเหนียวนุ่ม จากนั้นจึงใช้มือปั้นเป็นก้อนๆนำไปแช่น้ำไว้ เรียกวิธีการผสมนี้ว่า “การเข้ามุก” นำมุกที่ได้ไปทำการคลึงให้มีลักษณะเป็นเส้นกลมๆ ยาวๆ การคลึงเส้นสีจะคลึงด้วยแผ่นไม้ขนาดประมาณ 3 x 5 นิ้ว บริเวณที่คลึงอาจใช้โต๊ะไม้ แต่ส่วนมากพบว่าผู้ทำมักนั่งบนมานั่งเดี่ยวๆ หรือบางคนนั่งขัดสมาธิบนพื้นที่รองด้วยฟูกบางๆ ทำการคลึงเส้นสีบนไม้กระดานที่จัดทำสำหรับคลึงเส้นสีโดยเฉพาะ การติดเส้นสีที่ตัวหุ่นจะทำการติดในขณะที่ สีน้ำมันที่ทาไว้ยังหมาดๆอยู่เนื่องจากสีที่ยังไม่แห้งจะทำหน้าที่เสมือนกาวให้เส้นสีติดกับหุ่น หากตัวหุ่นทาสีน้ำไว้จะใช้น้ำมันวานิชทาบนตัวหุ่นก่อนติดเส้นสีเมื่อติดเส้นสีเรียบร้อยแล้วใช้สีน้ำมันทาทับลงไปอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เส้นสีติดแน่นยิ่งขึ้น 4) การติดกระจก โดยใช้กาวลาเท็กซ์ เป็นวัสดุที่ทำให้กระจกยึดติดกับตัวหุ่น กระจกที่นำมาติดส่วนมากเจ้าของชิ้นงานจะซื้อมาจากผู้ที่ตัดกระจกขายโดยเฉพาะ ซึ่งมักเป็นผู้สูงอายุในหมู่บ้าน การตัดกระจกใช้อุปกรณ์กรรไกรตัดกระจกหัวเพชรหรือใบมีดคัดเตอร์กรีดให้กระจกเป็นรอยเพื่อให้หักด้วยมือได้ง่ายซึ่งเมื่อหักแล้วจะได้กระจกเป็นรูปสี่เหลี่ยม จากนั้นใช้กรรไกรตัดเหลี่ยมมุมออกไป

จากการสังเกตพบว่าในขณะที่ทำงานในขั้นตอนเหล่านี้ ผู้ที่ทำงานส่วนใหญ่ มักไม่มีการสวมใส่เครื่องป้องกันอันตรายใดๆ ลักษณะท่าทางการทำงานจะอยู่ในอิริยาบถซ้ำๆ ในท่าเดียวเป็นระยะเวลานานๆ เช่นการคลึงเส้นสี ผู้ทำจะนั่งขัดสมาธิบนเบาะแบนๆ โดยการนั่งกับพื้นซึ่งส่วนมากเป็นพื้นซีเมนต์ การติดเส้นสีผู้ทำจะนั่งบนม้านั่งเดี่ยวๆที่วางบนพื้นและในขณะที่ติดเส้นสีทำทางการทำงานจะก้มๆเงยๆและสายตาดูต้องเพ่งมองชิ้นงานตลอดเวลา และในระหว่างการทำงานบางครั้งมีการรับประทานอาหาร ขนม ของว่าง โดยผู้ทำงานบางคนไม่มีการล้างมือก่อนหยิบจับอาหาร สถานที่ในการทำงานส่วนใหญ่เป็นบริเวณเดียวกันในทุกขั้นตอน บางคนทำงานอยู่ในบริเวณที่มีแสงสว่าง บางคนทำงานอยู่ในบริเวณที่แสงแคบส่องถึง การวางอุปกรณ์และวัสดุต่างๆ ในบางแห่งมีการจัดวางเป็นหมวดหมู่เป็นชั้นๆทำให้มองเห็นเป็นระเบียบ บางแห่งจัดวางอยู่รวมกันทุกประเภททำให้มองเห็นไม่เป็นระเบียบ ส่วนขยะจำพวกเศษไม้ มีการนำมาเก็บรวมกันโดยใส่ไว้ในถุงขยะสีดำ ขยะจำพวกกระป๋องสี กระป๋องสารเคมีต่างๆจะนำมากรวมกันไว้รอให้คนมารับไป บางแห่งมีการจัดเก็บขยะไม่เป็นระเบียบ มีลูกน้ำยุงลายอยู่ในกระป๋องที่มีน้ำขัง

สำหรับการตัดกระจกพบว่าผู้ตัดส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ นั่งตัดกระจกบนเก้าอี้อยู่ใต้ถุนบ้านหรือภายในบริเวณบ้าน ใช้กรรไกรเล็กๆ ตัดมุมกระจก (ที่ใช้ตัดกระดาษทั่วไป) และสายตาต้องเพ่งมองกระจกตลอดเวลาที่ตัด บางครั้งตัดพลาดถูกใส่นิ้วหัวแม่มือข้างที่จับกระจก แต่ส่วนมากแค่ผิวหนังลอกเท่านั้น ที่ขนาบผู้ตัดสังเกตเห็นมีฝุ่นกระจกติดอยู่และผู้ตัดกระจกส่วนใหญ่ไม่ได้สวม แว่นตา หรือสวมถุงมือ

1.4.5 การฉีกปิดทอง วิธีการทำโดยการทาร์กลองบนเนื้อไม้ที่จะทำการปิดทองให้ทั่วหลังจากนั้นนำแผ่นทองคำเปลวมาแปะติดให้เต็มบริเวณที่ต้องการปิดทองเสร็จแล้วใช้แปรงทาสีทั่วไป กดและป้ายปิดทองจนเนื้อทองติดหูนเป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้นใช้แอลกอฮอล์ทาทับบเพื่อฆ่าสีทอง บางคนใช้แอลกอฮอล์ผสมขี้เหล็กสีเหลืองทาทับบจะทำให้สีทองที่ได้ดูไม่สุกเปล่งปลั่งเหมือนของใหม่แต่จะมีสีเหลืองหมองเหมือนของเก่าโบราณซึ่งดูมีราคายิ่งขึ้น นอกจากนี้เจ้าของชิ้นงานบางคนต้องการให้ดูเก่ายิ่งขึ้นก็ทาทับบด้วยน้ำมันชักเงาสีดำหรือแว็กซ์

จากการสังเกตในขณะที่ผู้ทำงานปิดทอง พบว่าบางคนสวมใส่เสื้อผ้ามิดชิดสวมหมวกคลุมใบหน้า ใส่ผ้าปิดปากปิดจมูก แต่บางคนไม่สวมใส่เครื่องป้องกันใดๆ ลักษณะท่าทางในการทำงานถ้าเป็นชิ้นงานขนาดใหญ่จะทำงานด้วยท่ายืน หากชิ้นงานมีขนาดเล็กจะทำงานด้วยท่านั่งบนม้านั่งเตี้ยที่วางบนพื้นและหุ่นไม้ที่ทำการปิดทองจะวางไว้บนพื้น สถานที่ทำการปิดทองบางบ้านทำเป็นห้องกันแยกไว้ชัดเจน บางบ้านใช้สถานที่เดียวกับการทำงานในขั้นตอนอื่นๆ ซึ่งเป็นที่โล่งๆซึ่งบางครั้งมีแสงแดดส่องถึงทำให้ต้องทำงานในขณะที่มีแสงจ้าเกินไป และในขณะที่ทำการปิดทองจะมีเศษฝุ่นทองปลิวฟุ้งกระจาย เกาะตามเสื้อผ้าผู้ที่ทำและในบริเวณที่ทำ

1.4.6 การทำเลียนแบบของเก่าหรือการทำแอนติค วิธีทำโดยการทากาวลาเท็กซ์บนหุ่นไม้บริเวณที่ต้องการแล้วจึงทาสีน้ำลงไป เมื่อกาวและสีแห้งจะเกิดการแตกร้าวของกาวและสีมองดูเป็นรอยแตกเหมือนของโบราณ ซึ่งผู้ทำเรียกวิธีการนี้ว่า “การทำแตก” แล้วทาสีที่ต้องการทับอีกครั้งหนึ่ง บางชิ้นงานใช้ทองฝุ่นผสมน้ำมันก๊าดหรือน้ำมันชักแห้ง หรือน้ำมันสนและวานิชทาบนหุ่นไม้ เมื่อแห้งแล้วทาสีดำน้ำทับ ทิ้งให้แห้งนำไปขัดในน้ำด้วยสก็อตโบรท์ ตากให้แห้งแล้วนำมาติดกระจกและลงแว็กซ์ทับเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำเลียนแบบของเก่า

จากการสังเกตพบว่าผู้ทำงานส่วนใหญ่ไม่มีการสวมใส่เครื่องป้องกันใดๆ ลักษณะท่าทางในการทำงานส่วนมากจะเป็นท่านั่งและก้มๆเงยๆ สถานที่ทำงานอยู่ในบริเวณเดียวกับการทำงานในขั้นตอนอื่นๆ

1.5 สุขภาพหรือสภาวะในมุมมองของประชาชน

สุขภาพหรือสภาวะในมุมมองของประชาชนจากการสนทนากลุ่ม สรุปได้ดังนี้ ในการให้ความหมายของสุขภาพหรือสภาวะในความคิดของประชาชนหมายถึงการที่ร่างกายมีภาวะที่สมบูรณ์แข็งแรงดี เป็นภาวะที่มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจในช่วงจังหวะนั้นๆ การมีสุขภาพดีหมายถึงการที่ไม่มีการเจ็บป่วยเกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีสุขภาพไม่ดี หมายถึงการที่มีโรคประจำตัว ต้องรับประทานยาทุกวัน ไม่สามารถทำงานได้ นอกจากนี้สุขภาพหรือสภาวะยังหมายถึงภาวะใดภาวะหนึ่งของร่างกายซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน หรือแม้กระทั่งประเพณี วัฒนธรรมซึ่งจะส่งผลให้มีสุขภาพดีหรือไม่ดี ในส่วนสุขภาพทางด้านจิตใจ หมายถึงการมีความฉลาดทางอารมณ์ ไม่มีความเครียด อารมณ์ดี ไม่โกรธง่าย สุขภาพทางด้านจิตวิญญาณหมายถึงการที่ได้เข้าร่วมทำบุญทำทาน การได้ไปทำกิจกรรมที่วัด นั่งสมาธิภาวนา หรือทำสมาธิ ดังเช่นคำพูดจากการสนทนากลุ่มต่อไปนี้

“ มีหลายความคิดเห็น อย่างหนึ่งก็คือร่างกายเขาแข็งแรงไม่เจ็บไม่ป่วย เป็นภาวะที่ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ภาวะที่มีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ ”

“ มี 2 คำ สุขภาพดีกับสุขภาพไม่ดี สุขภาพดีคือไม่เจ็บป่วย แต่สุขภาพไม่ดีคือมีโรคประจำตัว ต้องกินยาทุกวัน ”

“ การเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกายตามระยะเวลาที่เปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับคน ๆ นั้น เช่น อายุการอยู่ในสิ่งแวดล้อมแบบใด ”

“การที่ตัวเราไม่เจ็บไม่ไข้ มีเวลาไปวัดไปวาบ้าง ไปนั่งสมาธิภาวนา หือใจมีสมาธิ เป็นคนอารมณ์ดี ใจดี ไม่โกรธใครง่าย ๆ ”

“ร่างกายแข็งแรง บ่อเจ็บบ่อเป็นอะหยัง ได้ทำงานดี สบายอกสบายใจ มีสตางค์ขอมปอຍพ່อง (มีการนำเงินไปร่วมทำบุญในประเพณีต่างๆเช่น ทอดผ้าป่า) ”

“หมายถึง EQ”

“เป็นภาวะใดภาวะหนึ่งของร่างกาย ใจ ร่างกาย เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่จะทำให้สุขภาพดีหรือไม่ดี และอาจขึ้นกับกาลเวลาด้วย”

1.6 ภาวะสุขภาพโดยภาพรวมของประชาชนบ้านถวย

จากการสนทนากลุ่มพบว่าในแต่ละกลุ่มแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะสุขภาพในด้านร่างกายเท่านั้น สำหรับด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณไม่ได้แสดงข้อคิดเห็น ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ ประชาชนในหมู่บ้านถวยในภาพรวมแล้วมีภาวะการเจ็บป่วยอยู่บ้างแต่ไม่หนักหนาสาหัสอะไรหมายความว่าแม้มีการเจ็บป่วยแต่ก็ยังสามารถทำงานได้ เดินได้ ไม่ได้นอนอยู่กับที่

สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับประชาชนบ้านถวยส่วนมากคืออาการเกี่ยวกับระบบกล้ามเนื้อและโครงร่าง เช่น ปวดหลัง ปวดบั้นเอว นอกจากนี้ยังมีประชาชนส่วนหนึ่งที่มีอาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ เช่น เป็นโรคหอบหืด เป็นหวัดมีน้ำมูก ภูมิแพ้ในระบบผิวหนังพบว่าอาการผื่นคันตามผิวหนังยังคงเป็นปัญหาบ้างสำหรับประชาชนบ้านถวยแต่ไม่ถึงขั้นรุนแรงพอรับประทานยาอาการก็จะทุเลาหรือหายไป ในระบบสายตาที่พบมากคือมีอาการตาพร่ามัวสำหรับโรคเรื้อรังที่ ประชาชนบ้านถวยเป็นมากที่สุดคือโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง โดยไปรับการรักษาที่สถานีอนามัยชุมชนและโรงพยาบาลทางดงเป็นส่วนใหญ่

เมื่อให้เปรียบเทียบภาวะสุขภาพ ประชาชนบ้านถวยในปัจจุบันกับในอดีต ผู้ร่วมสนทนามีความเห็นที่เห็นว่าภาวะสุขภาพของประชาชนในปัจจุบันน่าจะแย่กว่าคนในสมัยอดีต เนื่องจากจะเห็นว่าประชาชนในปัจจุบันมีอายุสั้นกว่า มีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆมากกว่า ต้องไปรับบริการจากบุคลากรทางด้านสาธารณสุขบ่อยกว่าคนในอดีต ดังเช่นคำพูดจากการสนทนากลุ่มต่อไปนี้

“ สุขภาพคนถวยผมว่าอยู่ในขั้น ดีปานกลาง เพราะคนถวยไม่มีไหลตาย ไม่มีเอดส์ตาย บ้านอื่นแฉ่งมาก (เข้าขึ้นมา) หลับตายไม่มีเหตุผล แต่ถวยไม่มี ”

“ คนใช้ส่วนใหญ่ที่มารักษาที่อนามัย มีอาการปวดหลัง ปวดเอว มีผื่นคันตามผิวหนัง มีบ้างที่หายใจหอบเหนื่อย ให้ยาไปกินอาการก็ดีขึ้นบ้าง หายบ้าง ถ้าไม่หายก็ส่งต่อไปโรงพยาบาล ”

“ จะว่าสุขภาพไม่ดี แต่เค้าก็ยังทำงานได้ เวลาทำงานเราอาจรู้สึกว่าร่ากายผิดปกติ อู้ง่ายๆอย่างวันนี้ลงแวกซ์น้ำมูกจะไหลพอเสร็จก็หายไปไม่เห็นเป็นอะไรก็สามารถทำงานได้อยู่ได้ ”

“ สุขภาพโดยรวมของคนถวยสมัยนี้สู้คนตะก่อน(คนในสมัยอดีต)ไม่ได้ คนตะก่อนสุขภาพแข็งแรงกว่า คนแต่ตะก่อนอายุยืน อย่างพ่อป็น (นามสมมุติ) เดินไปนาได้สบาย ”

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และ การสนทนากลุ่ม

2.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและสถานภาพ

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก n = 180		ประชาชนทั่วไป n = 60	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	70	38.9	26	43.3
หญิง	110	61.1	34	56.7
อายุ*				
ต่ำกว่า 20 ปี	3	1.7	20	33.3
20 - 29 ปี	32	17.8	19	31.7
30 - 39 ปี	37	20.6	2	3.3
40 - 49 ปี	69	38.3	13	21.7
50 - 59 ปี	33	18.3	5	8.3
60 ปีขึ้นไป	6	3.3	1	1.7
ระดับการศึกษา				
ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	1.1	0	0.0
ประถมศึกษา	145	80.6	13	21.7
มัธยมศึกษา	22	12.2	19	31.7
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	8	4.4	12	20.0
ปริญญาตรี	3	1.7	16	26.6
สถานภาพ				
โสด	16	8.9	29	48.3
คู่	142	78.9	29	48.3
หย่า	9	5.0	0	0.0
หม้าย	11	6.1	2	3.3
อื่นๆ	2	1.1	0	0.0

*หมายเหตุ กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก มีอายุน้อยที่สุด 18 ปี อายุมากที่สุด 79 ปี อายุเฉลี่ย 41.6 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.04 ปี กลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป มีอายุน้อยที่สุด 16 ปี อายุมากที่สุด 75 ปี อายุเฉลี่ย 29.85 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.88 ปี

จากตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.1 เป็นเพศชาย ร้อยละ 38.9 มีอายุอยู่ในช่วง 40 - 49 ปี จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.3 จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา จำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 80.6 และ ร้อยละ 78.9 มีสถานภาพคู่ สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป พบว่าเป็นเพศหญิงและเพศชาย ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 56.7 และ 43.3 ตามลำดับ อายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือช่วงอายุ 20 - 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.7 จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.7 โดยมีสถานภาพโสดและคู่ คิดเป็นร้อยละ 48.3 เท่ากัน

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาในการประกอบอาชีพ อาชีพ และรายได้

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก n = 180		ประชาชนทั่วไป n = 60	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ไม้แกะสลัก*				
ต่ำกว่า 5 ปี	12	6.7	-	-
5 - 9 ปี	22	12.2	-	-
10 - 14 ปี	30	16.7	-	-
15 - 19 ปี	25	13.9	-	-
20 - 24 ปี	34	18.9	-	-
25 - 29 ปี	31	17.2	-	-
30 ปีขึ้นไป	26	14.4	-	-
อาชีพ				
ค้าขาย	-	-	13	21.7
รับราชการ	-	-	2	3.3
รัฐวิสาหกิจ	-	-	2	3.3
เกษตรกรรวม	-	-	1	1.7
รับจ้างทั่วไป	-	-	11	18.3
อื่นๆ(นักเรียน นักศึกษา)	-	-	31	51.7

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก n = 180		ประชาชนทั่วไป n = 60	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ (ต่อคนต่อเดือน)				
ไม่มีรายได้	-	-	27	45.0
ต่ำกว่า 1,000 บาท	4	2.2	4	6.7
1,000 - 3,000 บาท	14	7.8	7	11.7
3,001 - 6,000 บาท	90	50.0	11	18.3
6,001 - 9,000 บาท	33	18.3	5	8.3
9,001 - 12,000 บาท	15	8.3	3	5.0
มากกว่า 12,000 บาท	24	13.3	3	5.0

*ระยะเวลาเฉลี่ย 18.12 ปี ต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 45 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.58 ปี

จากตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพ อยู่ในช่วง 20 – 24 ปี จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.9 และมีระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.7 อาชีพของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ อาชีพอื่นๆ (นักเรียน นักศึกษา) คิดเป็นร้อยละ 51.7 อาชีพรับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 3.3 เท่ากัน สำหรับรายได้ต่อคนต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักพบว่า มีรายได้ ช่วง 3,001 – 6,000 บาท จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.0 จำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 2.2 มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาท ในกลุ่มประชาชนทั่วไปพบว่ากลุ่มที่ไม่มีรายได้ มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.0 และกลุ่มที่มีรายได้ในช่วง 9,001 – 12,000 บาท และมีรายได้มากกว่า 12,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 5 เท่ากัน

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก จำแนกตามขั้นตอนการทำงาน ช่วงเวลาทำงาน จำนวนชั่วโมงในการทำงานต่อวัน และจำนวนวันทำงานต่อสัปดาห์ในการทำงานปกติและการทำงานเร่งด่วน (n = 180)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ขั้นตอนการทำงานปกติ*		
การแกะสลักไม้	46	25.6
ตกแต่งและทำสี	120	66.7
ติดกระจก	84	46.7
ลงรักปิดทอง	47	26.1
อื่นๆเช่นงานขัด เลื่อย-ผ่าไม้	51	28.3
ช่วงเวลาทำงานปกติ		
8.00 – 17.00 นาฬิกา	53	29.4
9.00 - 17.00 นาฬิกา	61	33.9
9.00 – 18.00 นาฬิกา	10	5.6
10.00 - 17.00 นาฬิกา	13	7.2
ช่วงเวลาอื่นๆ	43	23.9
จำนวนชั่วโมงในการทำงานปกติต่อวัน		
ไม่เกิน 8 ชั่วโมง	170	94.4
มากกว่า 8 ชั่วโมง	10	5.6
จำนวนชั่วโมงในการทำงานเร่งด่วนต่อวัน		
ไม่เกิน 8 ชั่วโมง	23	12.8
มากกว่า 8 ชั่วโมง	148	82.2
ไม่ทำงานเร่งด่วน	9	5.0
จำนวนวันทำงานปกติต่อสัปดาห์		
ไม่เกิน 6 วัน	50	27.8
ทำงานทั้ง 7 วัน	130	72.2
จำนวนวันทำงานเร่งด่วนต่อสัปดาห์		
ไม่เกิน 6 วัน	68	37.8
ทำงานทั้ง 7 วัน	103	57.2
ไม่ทำงานเร่งด่วน	9	5.0

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก ทำงานในขั้นตอนตกแต่ง และทำสี (ซ่อมแซมหุ่น จัดด้วยสว่านไฟฟ้า เภาพื้น อบอุ่น คัดเส้นสี) มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7 เวลา 9.00 - 17.00 นาฬิกา เป็นช่วงเวลาที่มียุ่ทำงานมากที่สุด คือร้อยละ 33.9 มีจำนวนชั่วโมงในการทำงานปกติไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวันร้อยละ 94.4 มีจำนวนชั่วโมงในการทำงานเร่งด่วน มากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 82.2 ในการทำงานปกติต้องทำงานทุกวัน ใน 1 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 72.2 และในการทำงานเร่งด่วน คิดเป็นร้อยละ 57.2

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก จำแนกตามช่วงเวลาพัก ระยะเวลาพัก ในการทำงานปกติ ($n = 180$)

ข้อมูล	ระยะเวลาพัก			
	ไม่เกิน 1 ชั่วโมง		มากกว่า 1 ชั่วโมง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงเวลาพัก*				
เช้า	5	2.8	0	0.0
กลางวัน	144	80.0	36	20.0
บ่าย	59	32.8	0	0.0

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก ได้หยุดพักในระหว่างการ ทำงานปกติ ในช่วงเวลารับประทานอาหารกลางวันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 โดยได้พักเป็น ระยะเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 80.0 และได้พักเป็นระยะเวลามากกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 20.0

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก จำแนกตามท่าทางและระยะเวลาในการทำงานปกติ ใน 1 วัน (1 คน ทำงานมากกว่า 1 ท่าทาง)

ท่าทางการทำงาน*	จำนวน (คน) n=180	ระยะเวลา					
		0-2 ชั่วโมง		> 2 - 5 ชั่วโมง		> 5- 8 ชั่วโมง	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ยืน	89 (49.4)	79	88.8	8	9.0	2	2.2
นั่ง	180 (100.0)	8	4.4	44	24.5	128	71.1
เดิน	102 (56.7)	98	96.1	4	3.9	0	0.0
ยกของหนัก	67 (37.2)	66	98.5	0	0.0	1	1.5
ก้มๆเงยๆ	172 (95.5)	11	6.4	38	22.1	123	71.5

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 5 ในการทำงานปกติของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกคน ต้องทำงานในท่า นั่ง คิดเป็นร้อยละ 100 โดยนั่งทำงานเป็นระยะเวลานาน มากกว่า 5-8 ชั่วโมง จำนวน 128 คน คิดเป็น ร้อยละ 71.1 และทำงานด้วยท่าทางก้มๆเงยๆ จำนวน 172 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 96.0 โดยทำงานก้มๆเงยๆ ระยะเวลาานมากกว่า 5-8 ชั่วโมง มีจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 71.5

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสิ่งสัมผัส

สิ่งสัมผัส*	ผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก n = 180		ประชาชนทั่วไป n = 60	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กาว (ลาเท็กซ์/แห้งเร็ว)	142	78.9	10	16.7
ฝุ่นละอองไม้	130	72.2	44	73.3
สีน้ำมัน/สีทาไม้	118	65.6	24	40.0
จีเลื่อย	101	56.1	0	0.0
เสียงคัง	100	55.6	43	71.7
น้ำมันวานิช	99	55.0	8	13.3
น้ำมันก๊าด	92	51.1	21	35.0
แวกซ์	82	45.6	4	6.7
ปูนขาว	81	45.0	5	8.3
ผงฉัน	80	44.4	4	6.7
ทินเนอร์	74	41.1	15	25.0
แอลกอฮอล์	69	38.3	13	21.7
ทองคำเปลว/ทองฝุ่น	50	27.8	2	3.3
ผงสี	49	27.2	2	3.3
แสงส้ว	45	25.0	0	0.0
น้ำยาฆ่าปลวก/มอด	44	24.4	4	6.7
รัก	44	24.4	3	5.0
น้ำมันสน	34	18.9	0	0.0
แสงจ้า	33	18.3	0	0.0
แก๊สหุงต้ม	32	17.8	0	0.0
ขี้เถ้า	30	16.7	3	5.0
แกล็คเกอร์	28	15.6	8	13.3
น้ำมันเบนซิน	4	2.2	1	1.7

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก มีโอกาสได้สัมผัสกับสิ่งสัมผัสชนิดกาว (ลาเท็กซ์/แห้งเร็ว) มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.9 สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป มีโอกาสได้สัมผัส ฝุ่นละอองไม้ จำนวนมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 73.3

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก จำแนกตามลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการทำงาน*	จำนวน (คน) n = 180	ร้อยละ
มีเสียงดัง	83	46.1
ไม่ก่อให้เกิดอันตราย	70	38.9
ของมีคม	68	37.8
มีการสั่นสะเทือนมาก	59	32.8
มีความร้อนสูงหรือทำให้เกิดความร้อนสูง	32	17.8
ทำให้เกิดแสงจ้า	12	6.7
มีน้ำหนักรมาก	11	6.1

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 7 กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก ใช้เครื่องมือในการทำงานที่มีลักษณะก่อให้เกิดเสียงดัง ซึ่งได้แก่เครื่องขัดสว่านไฟฟ้า เลื่อยตัดไม้ (เลื่อยวงเดือน) กบไสไม้ไฟฟ้า เครื่องยิงตาปู (แมกซ์ลม) มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 ลักษณะเครื่องมือที่มีจำนวนผู้ใช้เป็นอันดับรองลงมา คือเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย เช่น แปรงทาสี พู่กัน ท่อนไม้สำหรับคล้องเส้นสี คิดเป็นร้อยละ 38.9 เครื่องมือที่มีน้ำหนักรมากผู้ประกอบการใช้น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 6.1

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและกลุ่มประชาชนทั่วไป
จำแนกตาม พฤติกรรมการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การมีโรคประจำตัว การรับประทานยาเป็นประจำ
และการเจ็บป่วยจากการทำงาน

ข้อมูลทั่วไป	ผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก n = 180		ประชาชนทั่วไป n = 60	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การสูบบุหรี่				
ไม่เคยสูบบุหรี่	129	71.7	48	80.0
เคยสูบบุหรี่แต่ปัจจุบันเลิกสูบบุหรี่	18	10.0	5	8.3
ปัจจุบันยังมีการสูบบุหรี่อยู่	33	18.3	7	11.7
การดื่มสุรา				
ไม่เคยดื่มสุรา	90	50.0	41	68.3
เคยดื่มแต่ปัจจุบันเลิกดื่ม	3	1.7	3	5.0
ปัจจุบันยังมีการดื่มอยู่	87	48.3	16	26.7
โรคประจำตัว				
มี	47	26.1	14	23.3
อยู่ในระหว่างการรักษา	30	63.8	12	85.7
ไม่ได้รักษา	7	14.9	2	14.3
รักษาหายแล้ว	10	21.3	0	0.0
ไม่มี	133	73.9	46	76.7
การรับประทานยาเป็นประจำ				
มี	52	28.9	17	28.3
ไม่มี	128	71.1	43	71.7
การเจ็บป่วยจากการทำงาน				
เคย	23	12.8	-	-
ไม่เคย	157	87.2	-	-

จากตาราง 8 พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลักและประชาชนทั่วไป พบว่าไม่เคยสูบบุหรี่เลย มีจำนวนสูงสุด คือร้อยละ 71.7 และ ร้อยละ 80 ตามลำดับ ในปัจจุบันยังมีการสูบบุหรี่อยู่ มีจำนวนรองลงมาคือ ร้อยละ 18.3 และร้อยละ 11.7 ตามลำดับ สำหรับพฤติกรรมการดื่มสุรา พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มไม่เคยดื่มสุราเลย มีจำนวนสูงสุดเหมือนกัน คือร้อยละ 68.3 ในกลุ่มประชาชนทั่วไป และร้อยละ 50 ในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก ในขณะที่ร้อยละ 48.3 ของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลักและร้อยละ 26.7 ของกลุ่มประชาชนทั่วไปยังคงมีพฤติกรรมดื่มสุราอยู่ในปัจจุบัน

ร้อยละ 26.1 ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลักมีโรคประจำตัว ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าโรคประจำตัวที่กลุ่มตัวอย่างกำลังเป็นอยู่ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคภูมิแพ้ หอบหืด ริดสีดวงทวาร โรคกระเพาะอาหาร และอยู่ในระหว่างการรักษาคิดเป็นร้อยละ 63.8 กลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป มีโรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคภูมิแพ้ โรคเลือดจาง คิดเป็นร้อยละ 23.3 และอยู่ในระหว่างการรักษา ร้อยละ 85.7 โดยส่วนใหญ่ได้รับการรักษาที่ สถานีอนามัยชุมชน โรงพยาบาลทางดง คลินิกต่างๆ ในเขตอำเภอทางดงและอำเภอสันป่าตอง โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และโรงพยาบาลเอกชน นอกจากนี้ยังพบว่าทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งมีการไปซื้อยาสมุนไพรตามร้านขายยาแผนโบราณหรือจากคนที่มาเร่ขาย นำมาต้มดื่มใช้รักษาโรคริดสีดวงทวาร

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่ายาที่รับประทานเป็นประจำของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ยาที่ใช้รักษาโรคประจำตัว สำหรับยาอื่นๆ ได้แก่ ยาประเภทแก้ปวดเช่นยาพาราเซตามอล ยาแก้ปวดหัว โดยร้อยละ 28.9 ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก และร้อยละ 28.3 ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป มีการรับประทานเป็นประจำ

กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก พบว่าเคยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์หรือบุคลากรสาธารณสุขว่าเจ็บป่วยเนื่องมาจากการทำงานไม้แกะสลัก มีจำนวนเพียง 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าโรคหรืออาการที่ได้รับการวินิจฉัยได้แก่ โรคระบบกล้ามเนื้อและโครงร่าง เช่นอาการปวดหลัง ปวดบั้นเอว หมอนรองกระดูกเคลื่อนทับเส้นประสาท โรคภูมิแพ้ฝุ่นละออง อุบัติเหตุจากการทำงานเช่น ไล่ ทินเนอร์กระเด็นเข้าตา กระจกปัดมือ เป็นต้น

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางสุขภาพ

ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและกลุ่มประชาชนทั่วไป

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพโดยทั่วไป	ผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก n = 180		ประชาชนทั่วไป n = 60	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ดีขึ้น	12	6.7	6	10.0
เหมือนเดิม	129	71.7	43	71.7
แย่ลง	39	21.7	11	18.3

จากตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพโดยทั่วไปของตนเองและสมาชิกในครอบครัวภายหลังมีการประกอบอาชีพไม้แกะสลักในหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและกลุ่มประชาชนทั่วไป พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าสุขภาพโดยทั่วไปยังคงเหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 71.7 เท่ากัน มีความคิดเห็นว่าสุขภาพโดยทั่วไปแย่ลง คิดเป็นร้อยละ 21.7 และ ร้อยละ 18.3 ตามลำดับ มีความคิดเห็นว่าสุขภาพโดยทั่วไปดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 6.7 และ ร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและกลุ่มประชาชนทั่วไป จำแนกตามผลกระทบด้านร่างกายตามระบบต่างๆ

ผลกระทบด้านร่างกาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	ผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก n = 180				กลุ่มประชาชนทั่วไป n = 60			
	เคยมีอาการ		ไม่เคยมีอาการ		เคยมีอาการ		ไม่เคยมีอาการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระบบกล้ามเนื้อและโครงร่าง	175	97.2	5	2.8	-	-	-	-
ระบบอื่นๆ	147	81.7	33	18.3	48	80.0	12	20.0
ระบบสายตาและดวงตา	136	75.6	44	24.4	32	53.3	28	46.7
ระบบทางเดินหายใจ	118	65.6	62	34.4	40	66.7	20	33.3
ระบบผิวหนัง	55	30.6	125	69.4	13	21.7	47	78.3

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและประชาชนทั่วไป
จำแนกตามอาการในระบบต่างๆ

ผลกระทบด้านร่างกาย*	ผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก (n1)				ประชาชนทั่วไป (n2)			
	เคยบางครั้ง		เคยบ่อยครั้ง		เคยบางครั้ง		เคยบ่อยครั้ง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระบบกล้ามเนื้อและโครงร่าง								
(n1 = 175)								
ปวดข้อมือ	78	44.6	14	8.0	-	-	-	-
ปวดนิ้วมือ งอและยึดลำบาก	47	26.8	12	6.8	-	-	-	-
ปวดข้อศอก	35	20.0	5	2.8	-	-	-	-
ปวดไหล่	99	56.6	25	14.3	-	-	-	-
ปวดหลัง	118	67.4	45	25.7	-	-	-	-
ปวดบั้นเอว	113	64.6	49	28.0	-	-	-	-
ปวดข้อเข่า	64	36.6	18	10.3	-	-	-	-
ปวดเมื่อยทั้งตัว	85	48.6	16	9.1	-	-	-	-
ปวดต้นคอ	92	52.6	28	16.0	-	-	-	-
กล้ามเนื้ออ่อนแรง	33	18.8	4	2.3	-	-	-	-
อื่นๆเช่นปวดข้อเท้า / ส้นเท้า	20	11.4	7	4.0	-	-	-	-
ระบบอื่นๆ (n1 = 147 : n2 = 48)								
ปวดศีรษะ	91	61.9	6	4.1	33	68.7	2	4.2
เวียนศีรษะ	79	53.7	3	2.0	21	43.7	3	6.2
มีอาการเสียงดังในหู	40	27.2	3	2.0	5	10.4	1	2.1
การรับฟังเสียงพูดคุยไม่ชัดเจน	34	23.1	4	2.7	8	16.6	1	2.1
เหมือนเขนปกติ								
เดินเซ มึนงง	29	19.7	2	1.4	6	12.5	2	4.2
คลื่นไส้ อาเจียน	24	16.3	0	0.0	2	4.2	0	0.0
วิดิตดวงทวาร	14	9.5	10	6.8	3	6.2	1	2.1
ปวดแน่นท้อง	60	40.8	13	8.8	12	25.0	2	4.2
อื่นๆ	14	9.5	10	6.8	4	8.3	7	14.6

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตาราง 11 (ต่อ)

ผลกระทบด้านร่างกาย*	ผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก (n1)				ประชาชนทั่วไป (n2)			
	เคยบางครั้ง		เคยบ่อยครั้ง		เคยบางครั้ง		เคยบ่อยครั้ง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระบบสายตาและดวงตา								
(n1 = 136 : n2 = 32)								
ตาพร่ามัว	64	47.1	16	11.7	11	34.3	5	15.6
ตาสู้แสงไม่ได้	72	52.9	9	6.6	19	59.4	2	6.2
แสบตา น้ำตาไหลผิดปกติ	42	30.9	9	6.6	9	28.1	2	6.2
ปวดตา	58	42.6	5	3.7	15	46.9	1	3.1
เห็นภาพซ้อน	12	8.8	6	4.4	3	9.4	0	0.0
อื่นๆ สายตาสั้น/ สายตายาว	9	6.6	24	17.6	1	3.1	3	9.3
ระบบทางเดินหายใจ								
(n1 = 118 : n2 = 40)								
เป็นหวัด น้ำมูกไหล	75	63.6	4	3.4	24	60.0	2	5.0
ไอแห้งๆหรือไอมีเสมหะ	62	52.5	2	1.7	19	47.5	3	7.5
หายใจหอบเหนื่อยแน่นหน้าอก	32	27.1	2	1.7	8	20.0	1	2.5
หอบหืด	4	3.4	1	0.8	3	7.5	1	2.5
หลอดลมอักเสบ	17	14.4	1	0.8	4	10.0	0	0.0
ภูมิแพ้ เช่นคัดจมูก จาม	49	41.5	8	6.8	8	20.0	3	7.5
อื่นๆ ได้แก่หายใจอึดอัด ไม่โล่ง	3	2.5	2	1.7	4	10.0	1	2.5
ระบบผิวหนัง (n1 = 55 : n2 = 13)								
มีผื่นคันตามผิวหนัง	39	70.9	12	21.8	8	61.5	3	23.1
ผิวหนังแห้ง ตกสะเก็ด	4	7.2	2	3.6	1	7.7	0	0.0
เป็นตุ่มน้ำใสและรูสึกแสบ	5	9.1	1	1.8	2	15.4	0	0.0
อื่นๆ เช่นเป็นฝีพุพอง ลมพิษ	3	5.4	0	0.0	1	7.7	0	0.0

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 10 และ 11 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก พบว่า เคยมีอาการของโรคระบบกล้ามเนื้อและโครงร่าง ถึงร้อยละ 97.2 ในจำนวนนี้มีอาการปวดหลัง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.1 โดยเคยมีอาการเป็นบางครั้ง ร้อยละ 67.4 และมีอาการบ่อยครั้ง ร้อยละ 25.7 รองลงมาคือมีอาการปวดบั้นเอว คิดเป็นร้อยละ 92.6 โดย เคยมีอาการเป็นบางครั้ง ร้อยละ 64.6 และมีอาการบ่อยครั้ง ร้อยละ 28.0

กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก เคยเจ็บป่วยด้วยอาการในระบบอื่นๆ จำนวน 147 คน คิดเป็น ร้อยละ 81.7 โดยในจำนวนนี้เจ็บป่วยด้วยอาการปวดศีรษะมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.0 โดยมีอาการเป็นบางครั้ง ร้อยละ 61.9 และเคยมีอาการบ่อยครั้ง ร้อยละ 4.1 สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป พบว่าเคยเจ็บป่วยด้วยโรคในระบบอื่นๆ จำนวน 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 80.0 โดยในจำนวนนี้เจ็บป่วยด้วยอาการปวดศีรษะเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 72.9 โดยมีอาการเป็นบางครั้ง ร้อยละ 68.7 และเคยมีอาการบ่อยครั้ง ร้อยละ 4.0

ระบบสายตาและดวงตา ในกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก พบว่าเคยมีอาการ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 75.6 และในจำนวนนี้ มีอาการตาสู้แสงไม่ได้ มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 59.5 โดย เคยมีอาการเป็นบางครั้ง ร้อยละ 52.9 และเคยมีอาการบ่อยครั้ง ร้อยละ 6.6 สำหรับในกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป พบว่าเคยมีอาการในระบบสายตาและดวงตาจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 และในจำนวนนี้ มีอาการตาสู้แสงไม่ได้ มากที่สุด เหมือนกัน คิดเป็น ร้อยละ 65.6 โดยเคยมีอาการเป็นบางครั้ง ร้อยละ 59.4 และเคยมีอาการบ่อยครั้ง ร้อยละ 6.2

ระบบทางเดินหายใจ ในกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก พบว่าเคยมีอาการ จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 และในจำนวนนี้ มีอาการเป็นหวัด น้ำมูกไหลมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 67.0 โดย เคยมีอาการเป็นบางครั้ง ร้อยละ 63.6 และเคยมีอาการบ่อยครั้ง ร้อยละ 3.4 สำหรับในกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป พบว่า เคยมีอาการในระบบทางเดินหายใจ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 และ ในจำนวนนี้ มีอาการเป็นหวัด น้ำมูกไหล มากที่สุดเหมือนกัน คิดเป็น ร้อยละ 65.0 โดย เคยมีอาการเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.0 และเคยมีอาการบ่อยครั้ง คิดเป็น ร้อยละ 5.0

กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก พบว่าเคยมีอาการในระบบผิวหนัง จำนวน 55 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.6 และในจำนวนนี้ มีอาการผื่นคันตามผิวหนัง มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 92.7 โดย เคยมีอาการเป็นบางครั้ง ร้อยละ 70.9 และเคยมีอาการบ่อยครั้ง ร้อยละ 21.8 สำหรับในกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนทั่วไป พบว่า เคยมีอาการในระบบผิวหนัง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 และในจำนวนนี้ มีอาการมีผื่นคันตามผิวหนัง มากที่สุดเหมือนกัน คิดเป็น ร้อยละ 84.6 โดย เคยมีอาการเป็นบางครั้ง ร้อยละ 61.5 และเคยมีอาการบ่อยครั้ง ร้อยละ 23.1

ซึ่งจากการสนทนากลุ่ม พบว่าในทุกขั้นตอนการทำงานไม้แกะสลัก นับตั้งแต่การ เลื่อยไม้ หรือผ่าไม้ การแกะสลัก การกำจัดปลวกหรือมอด การตกแต่ง (งานขัด งานอบ งานเผา งานซ่อมแซม)ทำสี งานติดกระจก งานลงรักปิดทอง และงานทำเลียนแบบของเก่า ผู้ที่ทำงาน ส่วนมากจะมีอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดหลัง ปวดบั้นเอว ปวดไหล่ และอาการในระบบ

กล้ามเนื้อและโครงร่างอื่นๆอยู่เป็นประจำ แต่อาการมักไม่รุนแรงมาก บางคนมีอาการเป็นๆหายๆ บางครั้งก็ไปขอรับยาคลายกล้ามเนื้อที่สถานีอนามัยขุนคอง ดังเช่นคำพูดต่อไปนี้

“ เวลาเลื่อยไม้ไปเมินๆ ผมมักจะปวดไหล่ข้างดีสะพายเลื่อยเพราะมันหนัก และปวดแขนข้างดีกำเลื่อยเพราะต้องเกร็งมือถือเลื่อยตัด ไม้ถือตรงตามดีต้องกำร ปวดหนักก้ออย่างพัก ”

“ การแกะ ต้องมีการยกไม้ใหญ่ ก็มีเจ็บหลังเจ็บเอว ”

“ แกะอย่างเดียว ต้องนั่งตลอด คำมาก่อจะมีอาการเจ็บเอว เจ็บหลังเป็นธรรมดา นอนพักเมื่อคืนเจีมากอหาย บางวันถ้าบ่หายก้อไปขอยามอนอนามัยกินพ่อง บะฮู้จะยะจะไคมันต้องทำตึงวัน ”

“ เวลาจะยกหุ่นตัวใหญ่ๆตอนจะเอาลงเข้าน้ำยา บะค้อยไหว ต้องใช้ 2 คนช่วยกันยกยกแล้วเจ็บหลังเจ็บเอว แต่ก้อบะไคยักตึงวัน อาก่ารก้อเป็นๆหายๆ ”

“ เวลานั้นคลึงเส้นเมินๆ จะปวดไหล่ ปวดแขน แต่ไม่ได้ทำตลอดวัน จะทำซัก 2 – 3 ชั่วโมง หรือจะหยุดเมือคิดว่าวันนี้เส้นสิที่ไค้เพียงพอแล้ว ถ้าทำไว้นักๆมันจะแข็ง ”

และเมื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประเมินภาวะสุขภาพของตนเองโดยการใช้ Body mapping พบว่าอาการที่พบมากที่สุดคือในระบบกล้ามเนื้อและโครงร่าง โดยมีอาการปวดบั้นเอว และเจ็บข้อเข่ามากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 43.6 เท่ากัน อาการอื่นๆที่พบคือ ปวดหลัง ปวดต้นคอ และปวดขา

สำหรับ อาการในระบบอื่นๆ ที่พบจากการสนทนากลุ่ม คืออาการปวดศีรษะ เวียนศีรษะ หูอื้อชั่วคราว ดังเช่นคำพูดต่อไปนี้

“ เวลาไค้กลืนแอลกอฮอล์นานๆ มันจะรู้สิกลืนหัวจ้ำดๆ (ปวดขึ้นที่ศีรษะอย่างรุนแรงและรวดเร็ว) ”

“ ป้าใช้น้ำมันชักแห้งแทนน้ำมันก๊าดเพราะมันแห้งเร็ว แต่กลืนมันแรง คมนานๆ ก็ปวดหัวเหมือนกัน ”

“ ถ้าเลื่อยไม้มานานๆ บางครั้งก้อจะมีอาการหูอื้อ มีลมออกหู ใผู้ก้อยก็ไม่ได้ยิน วันสองวันมันก้อหายไปคนเดียว (หายเองโดยไม่ได้ทำอะไร) ”

“ กลืนยาฆ่าปลวก เหม็น เวลาสูดเข้าไปมากๆ ทำให้เมาหัว (เวียนศีรษะ) ทุกที ”

“ เวลาเขาพ่นทินเนอร์ กลิ่นมันแฉง อยู่ดีไค้นก้อเจ็บหัวเมาหัว เหม็นขนาด ” (ประชาชนทั่วไป)

ขั้นตอนการทำงานที่ทำให้เกิดอาการในระบบสายตาและดวงตา จากการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ในเกือบทุกขั้นตอนของการทำงาน ซึ่งส่วนมากจะมีอาการปวดตาจากการเพ่งมองชิ้นงาน เป็นเวลานาน การทำงานเมื่อมีแสงจ้าและเผาหุ่นด้วยแก๊ส จะมีอาการแสบตา ตาสู้แสงไม่ได้ ร่วมกับอาการปวดตา ตาพร่ามัว หากมีสารเคมีกระเด็นเข้าตาหรือเมื่อมีการพ่นสี พ่นแลคเกอร์ ทำให้เกิดอาการแสบตาทั้งผู้ทำงานและผู้ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน สำหรับคนที่คัดกระจกจะได้รับแสงสะท้อนจากกระจก และฝุ่นกระจก รวมทั้งในขณะที่ขัดชิ้นงานฝุ่นละอองไม้จะปลิวเข้าตาทำให้เกิดอาการคันตา ตาพร่ามัว บางคนสายตาสั้นหรือสายตายาว ดังจะเห็นได้จาก คำพูดต่อไปนี้

“ตอนแซ่ คนแซ่ จะต้องใส่ถุงมือสีส้ม ตอนเอาชิ้นก็ต้องใส่ มีบ้างที่น้ำยากระเด็นเข้าตา ถูกผิวหนัง เวลาเอาหุ่นตัวใหญ่ๆ ลงแซ่ เวลาถูกผิวหนังเราจะแสบยิ่งเข้าตายังแสบ ต้องรีบล้างตาทันที ด้วยน้ำ”

“คนที่รับขัดไม้ ส่วนใหญ่ฝุ่นไม้สักถ้าเข้าตาจะเป็นทั้งผิ็ด หรือมีผื่นขึ้น แล้วก็มีอาการคันทั้งตาทั้งตัว”

“พี่สาวเคยรับจ้างขัดไม้แล้วมีปัญหาตาฟาง (ตาพร่ามัว)”

“ตอนเอาไม้ออกจากเตาอบ บางคนโดนควันพุ่งใส่ตาใส่ตัวและร้อนด้วย ทำให้แสบตา หายใจบ่ออก ต้องหนีออกมาจากที่นั่นก่อน”

“ถ้าชะก้าเวลาแสงมันจ้าๆ ต้าก้อจะโมงๆมางๆพออะหยังก้อมัวไปหมด (เวลาทำงานในที่แสงจ้า ตาจะพร่ามัวเห็นแสงระยิบระยับ)”

“คนที่คัดกระจก ส่วนมากเป็นคนเต๋ว ที่ทำอย่างอื่นไม่ได้บางครั้งเห็นมีอาการแพ้กาย กระจก มีผื่นคัน บางคนตามัวลงไปเรื่อยๆ แต่ไม่เห็นเขาไปตรวจที่ไหนเลย แวนก็ไม่เห็นใส่กัน”

จากการสนทนากลุ่ม พบว่ามีขั้นตอนการทำงานที่ทำให้เกิดอาการทางระบบทางเดินหายใจ คืองานแกะสลัก งานขัด ซึ่งจะมีอาการภูมิแพ้ เช่นคัดจมูก จาม หายใจอึดอัด ไอแบบมีเสมหะและไม่มีเสมหะ ดังจะเห็นได้จากคำพูดต่อไปนี้

“ไม้เก่า ก่อนเอามาแกะ ต้องตากเอาส่วนที่ไม่ต้องการออก ไม้พวกนี้จะมีฝุ่น มีก๊ายติดมา (ก๊าย เป็นภาษาพื้นเมืองล้านนาหมายถึงสิ่งที่ทำให้เกิดอาการแพ้) ผลกระทบคือ ภูมิแพ้แน่นอน”

“ตอนขัดขี้คำออกจะมีฝุ่นมาก เอาแปรงตองขัดบางคนไม่คิดถึงสุขภาพไม้ใส่ผ้าปิด ก็จะมีอาการร้อนคอ แสบจมูก หรือเป็นภูมิแพ้ เวลาไอมีขี้ตื้อ(เสมหะ)จะมีฝุ่นคำๆติดออกมาด้วย”

นอกจากนี้จากการสนทนากลุ่ม ยังพบว่าผู้ประกอบการอาชีพมีอาการผื่นคันที่เกิดขึ้นจากการทำงานไม้แกะสลัก ดังจะเห็นได้จากคำพูดต่อไปนี้

“ หมูคนที่ทำงานขัดส่วนมาก ถ้าเป็นไม้สักจะได้รับกาย (ฝุ่นละอองทำให้เกิดอาการแพ้) ก็จะมีผื่นขึ้นตามตัว จะคัน ถ้าเป็นไม้ฉำฉาไม่เป็นไร ”

“ เขาอยู่บ้านเขา ถ้าเขาขัดไม้ ฝุ่นมันฟุ้ง เวลาแดดร้อนๆ จะคันตามตัว ต้องไปอาบน้ำจึงจะดีขึ้น ”

“ บางคนแพ้ซัก เพราะซักมันขบ มีคนงานที่โรงงานแพ้ซักได้ 5 วันแล้วลุกไม่ขึ้น มีผื่นขึ้นทั่วตัว หน้าตาบวมไปหมด มีน้ำเหลืองน้ำหนองด้วย ตอนนีเหมือนคนเป็นเอดส์เลย เพราะมันตกสะเก็ดทั่วตัว ”

ตาราง 12 การได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา (n = 180)

ข้อมูล	ไม่เคย		เคยบางครั้ง		เคยบ่อยครั้ง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ*	4	2.2				
1. ลีวบาดมือ			31	17.2	0	0.0
2. ค้อนทุบมือ			33	18.3	2	1.1
3. สารเคมี เช่น สี กาว กระเด็นเข้าปาก เข้าตาหรือถูกผิวหนัง			39	21.7	109	60.6
4. ไฟลวกมือหรืออวัยวะอื่นๆ			7	3.9	0	0.0
5. เศษกระงกบาดมือ			30	16.7	4	2.2
6. เศษกระงกกระเด็นเข้าปาก เข้าตาหรือถูกผิวหนัง			17	9.4	5	2.8

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 12 ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักเคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานในกรณีสารเคมี เช่น สี กาว กระเด็นเข้าปาก เข้าตาหรือถูกผิวหนังมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.3 โดยเคยได้รับเป็นบางครั้ง ร้อยละ 21.7 และเคยได้รับบ่อยครั้ง ร้อยละ 60.6 ซึ่งจากการสนทนากลุ่มพบว่าสาเหตุที่ทำให้การได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานจากสาเหตุอื่นๆน้อย เนื่องมาจากส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการทำงาน มีความระมัดระวังมากขึ้นกว่าเมื่อเริ่มทำงานใหม่ๆ ดังเช่นคำพูดต่อไปนี้

“ เมื่อตอนที่เริ่มหัดใหม่ๆ จะถูกสีว ค้อนทุบมือบ้าง แต่เมื่อทำนานๆ เข้าแล้วก็ไม่เคยโดนอีก ”

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก จำแนกตามผลกระทบด้านจิตใจ

ผลกระทบด้านจิตใจ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รู้สึกพึงพอใจที่ได้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก	170	94.4	10	5.6
2. รู้สึกว่าการที่ประกอบอาชีพไม้แกะสลักเนื่องมาจากอยู่ในภาวะจำยอม ไม่สามารถทำอาชีพอื่นได้	114	63.3	66	36.7
3. รู้สึกท้อใจเกี่ยวกับรายได้จากการประกอบอาชีพไม้แกะสลัก	65	36.1	115	63.9
4. มีความวิตกกังวลว่าในอนาคต ท่านอาจเกิดปัญหาด้านสุขภาพ จากการประกอบอาชีพไม้แกะสลัก	119	66.1	61	33.9
5. รู้สึกหงุดหงิดรำคาญ กลิ่นของสารเคมีต่างๆที่ใช้ในขณะทำงาน ไม้แกะสลัก	95	52.8	85	47.2
6. รู้สึกเครียดหรือไม่สบายใจที่มีโอกาสสัมผัสกับฝุ่นละอองสารเคมีต่างๆที่ใช้ในกระบวนการทำงานไม้แกะสลัก	100	55.6	80	44.4
7. รู้สึกเครียดหรือไม่สบายใจที่ต้องทำงานในท่าทางหรืออิริยาบถเดิมๆ ซ้ำๆกันทุกวัน	101	56.1	79	43.9
8. รู้สึกรำคาญ ไม่สะดวกในการใช้อุปกรณ์ป้องกันต่างๆ เช่น ผ้าปิดปากปิดจมูก ถุงมือ แว่นตา ปลั๊กอุดหู	124	68.9	56	31.1
9. คิดว่าความเครียดที่มาจากการทำงานไม้แกะสลักอาจเป็นสาเหตุ ของการนำไปสู่การคิดฆ่าตัวตายได้	15	8.3	165	91.7

จากตาราง 13 ผลกระทบทางสุขภาพด้านจิตใจของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก ผลกระทบด้านบวก พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจที่ได้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก โดยตอบว่าใช่ คิดเป็น ร้อยละ 94.4 จากการสนทนากลุ่มพบว่าประชาชนบ้านถวายเป็นมีความสุข จิตใจแจ่มใส ไม่เครียด เมื่อได้จำหน่ายสินค้าจำนวนมากๆไม่ขาดช่วง มีการสั่งซื้อสินค้าจากลูกค้าหรือบริษัทอย่างสม่ำเสมอ มีความรู้สึกพึงพอใจที่ได้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก เนื่องจากเป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้ให้ครอบครัวดีกว่าอาชีพอื่นๆที่เข้ามา ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น เพราะได้ทำงานอยู่กับบ้านไม่ได้ตากแดดตากฝน ไม่ต้องออกไปทำงานไกลบ้าน ไม่ต้องเสี่ยงกับการเกิดอุบัติเหตุทางจราจร ประหยัดเงินค่าเดินทางไปทำงาน และทำให้ประชาชนในบ้านถวายไม่เป็นคนว่างงานสามารถทำได้ตั้งแต่เด็ก ไปจนถึงผู้สูงอายุ ดังเช่นคำพูดต่อไปนี้

“ พวกเราพอใจ ที่ไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไหนจะเสี่ยงถูกรถชน เงินค่ารถก็ไม่เสีย ไม่ต้องออกไปตากแดด ตากฝน ”

“ ลูกหลาน คนถวายแทบทุกคนมีงานทำ ไม่ว่าเด็ก ผู้ใหญ่ หรือแม้แต่คนเฒ่า ”

ผลกระทบด้านลบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างรู้สึกรำคาญ ไม่สะดวกในการใช้อุปกรณ์ป้องกันต่างๆ เช่น ผ้าปิดปากปิดจมูก ถุงมือ แวนตา ปลั๊กอุดหูซึ่งตอบว่าใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.9 ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มผู้ที่ทำงานให้เหตุผลถึงการที่มักไม่ค่อยใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลว่าเนื่องจากความไม่เคยชิน ไม่ถนัดในขณะที่ทำงาน(ถุงมือ) รู้สึกหายใจไม่ออก รู้สึกร้อน และอึดอัด (ผ้าปิดปากปิดจมูก) รู้สึกเจ็บตึงจมูก (แวนตา) และไม่มีการใช้ปลั๊กอุดหูเนื่องจากไม่ได้เลื้อยไม้หรือผ้าไม้ทุกวัน เสียงที่ได้ยินสามารถทนฟังได้ ทำมาเป็นเวลานานแล้ว เป็นความเคยชิน การประกอบอาชีพไม้แกะสลักส่งผลให้เกิดความเครียด เนื่องจากมีหลายเรื่อง ที่ก่อให้เกิดความเครียด เช่น เรื่องในครอบครัว เรื่องงาน โดยเฉพาะช่วงเวลาที่ไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้ทำให้รายได้ไม่เพียงพอไม่สมดุลกับรายจ่าย ทำให้เคียดแค้นวุ่นวายใจ นอนไม่หลับคิดมาก หรือในช่วงที่มีการสั่งซื้อสินค้าจากลูกค้าจำนวนมากๆ และเมื่อใกล้จะถึงกำหนดเวลาจัดส่งสินค้าแต่สินค้ายังไม่เสร็จในช่วงนั้นเจ้าของร้านค้าหรือผู้รับออเดอร์จะเครียดมากเวลาพักผ่อนไม่เพียงพอต้องเร่งทำงานเพื่อส่งสินค้าให้ทัน มิฉะนั้นในครั้งต่อไปอาจเสียลูกค้าไม่ได้รับการไว้วางใจอีกจนไม่มีการสั่งซื้อสินค้าต่อไป บางคนบอกว่าประชาชนบ้านถวายมีความหงุดหงิดง่าย โมโหง่าย ประชาชนบางคนวิตกกังวลกับการที่ต้องได้สัมผัสกับสิ่งต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ เช่น ฝุ่นละออง กลิ่นสี หรือสารเคมีอื่นๆ เกิดความวิตกว่าจะเกิดการเจ็บป่วยในอนาคตซึ่งทำให้ไม่สามารถทำงานได้เหมือนปัจจุบัน ดังเช่นคำพูดต่อไปนี้

“ เครียดก็มีเป็นแต่ละคน มีหลายอย่างเรื่องกำร (งาน) หนี้สิน, ชกส. บางคนก็กลัวเป็นโรคต่างๆ กลัวจะทำงานไม่ได้ อยู่กับสารเคมีตั้งวัน กลัวเหมือนกันแต่บู้จะทำจะใด มันเป็นอาชีพของเธอ จะบะทำก่อบะได้ ”

“งานไม่มีก็เครียด งานมากก็เครียด เครียดกันนักก่าคนบ้านเฮา คนดีเป็นหนี้ถึงเวลาจะจ่ายเงิน ถ้าบมีเงินพอก็เครียด ต้องล่น (วิ่ง) ไปยืมคนอื่น ๆ ก่อน ”

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์พบว่าความเครียดที่มาจากการทำงานไม้แกะสลักอาจเป็นสาเหตุของการนำไปสู่การคิดฆ่าตัวตายได้ ร้อยละ 91.7 ตอบว่าไม่ใช่ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่า การคิดฆ่าตัวตายน่าจะมาจากสาเหตุอื่นๆ เช่น การมีปัญหาภายในครอบครัว การมีโรคประจำตัวที่รักษาไม่หายหรือได้รับความทรมาณ ภาวะหนี้สินล้นตัวจนหาทางออกไม่ได้

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป จำแนกตามผลกระทบด้านจิตใจ

ผลกระทบด้านจิตใจ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รู้สึกพึงพอใจที่มีการประกอบอาชีพไม้แกะสลักในหมู่บ้าน เพราะ ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น	60	100.0	0	0.0
2. รู้สึกไม่พึงพอใจที่มีการแกะสลักในหมู่บ้านเพราะ มีคนพลุกพล่าน ขาดความสงบ	17	28.3	43	71.7
3. มีความวิตกกังวลว่าในอนาคต ท่านอาจเกิดปัญหาด้าน สุขภาพ เนื่องจากมีการประกอบอาชีพไม้แกะสลักในหมู่บ้าน	30	50.0	30	50.0
4. รู้สึกหงุดหงิด รำคาญ กลิ่นของสารเคมีต่างๆที่ผู้ประกอบ อาชีพใช้ในการทำงานไม้แกะสลัก	35	58.3	25	41.7
5. รู้สึกเครียดหรือ ไม่สบายใจที่มีโอกาสสัมผัสกับ ฝุ่น ละออง สารเคมี และอื่นๆ ที่เกิดจากการทำงานไม้แกะสลัก	36	60.0	24	40.0
6. คิดว่าความเครียดที่มาจากการทำงานอาจเป็นสาเหตุของ การนำไปสู่การคิดฆ่าตัวตายได้	12	20.0	48	80.0

จากตาราง 14 ผลกระทบทางด้านจิตใจของกลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป ผลกระทบด้านบวก พบว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกพึงพอใจที่มีการประกอบอาชีพไม้แกะสลักในหมู่บ้านเพราะทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น โดยตอบว่าใช่ ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับผลกระทบด้านลบ ที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่าใช่มากที่สุด คือรู้สึกเครียดหรือ ไม่สบายใจที่มีโอกาสสัมผัสกับฝุ่นละออง สารเคมี และอื่นๆ ที่เกิดจากการทำงานไม้แกะสลัก คิดเป็น ร้อยละ 60 ซึ่งจากการสนทนากลุ่มก็พบว่ามีความเครียด หงุดหงิด อารมณ์เสียเหมือนกันในบางครั้ง เนื่องจากได้สัมผัสกับฝุ่นละอองไม้ กลิ่นสารเคมีต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพใช้มีกลุ่มประชาชนทั่วไปบางคนบอกว่า ถ้ามีที่คินอยู่ที่ทุ่งนาที่ไกลจากหมู่บ้านจะย้ายบ้านไปอยู่ เพราะคงจะไม่ต้องได้สัมผัสกับฝุ่นหรือสารเคมีต่างๆ ในอนาคตสุขภาพจะได้ไม่มีปัญหาจากสิ่งคุกคามเหล่านี้ ซึ่งทำให้เกิดความวิตกว่าจะเกิดปัญหาสุขภาพตามมา (ร้อยละ 50) ซึ่งจะเห็นได้จากคำพูดต่อไปนี้

“เครียดกับข้างบ้าน เขาจัดของ ฝุ่นฟุ้ง เวลาตากผ้า ฝุ่นจะเกาะ เราก็กลัวจะเป็นผื่น เป็นอะไรมากขึ้น พอเราไปบอก เขาก็ไม่พอใจ จึงไม่ค่อยถูกกัน เลยเครียด หงุดหงิดง่าย อารมณ์เสียบ่อย”

“ถ้ามีที่อยู่แถวทุ่งนาข้างนอกหมู่บ้าน ผมว่าจะย้ายบ้านไปอยู่ จะได้สบายใจ ไม่ต้องคม
ฝุ่น คมกลิ่นทินเนอร์ทุกวัน กลัวว่าในอนาคตจะเป็น โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ”

“เวลาเป็นพ่นทินเนอร์จะเหม็นมาก ก็หงุดหงิดนะ เกรียดด้วยแต่ก็อดเอา จะว่าอื้อเป็น
เป็นก็ไม่ว่าจะทำอย่างไร มันเป็นอาชีพของเป็น แต่ยั้งดีที่ไม่ได้พ่นทุกวัน”

“หงุดหงิด บางทีกลิ่นมันแรง บางทีก็ทาสี ส่วนใหญ่จะเป็นแลคเกอร์ สีไม่เท่าไรหรอก แต่
แลคเกอร์จะส่งกลิ่นรบกวนรุนแรง”

การทำงานไม้แกะสลักในตอนกลางคืน โดยเฉพาะกรณีที่ใช้เครื่องขัดไม้ ซึ่งมีเสียงดัง
ทำให้เกิดการรบกวน คนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง รบกวนการพักผ่อน ก่อให้เกิดความรำคาญและ
รู้สึกหงุดหงิด

“รำคาญเสียงดัง บางทีตึก ๆ ก็ยังทำ ดูหนังสือดูทีวีไม่ค่อยรู้เรื่อง ไม่มีสมาธิ”

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและประชาชนทั่วไป
จำแนกตามผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบด้านสังคม	ผู้ประกอบการอาชีพ n = 180		ประชาชนทั่วไป n = 60	
	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นปกติ มีการพูดคุยกัน ทุกวัน มีความขัดแย้งกันน้อยหรือไม่มีความขัดแย้งกัน	161 (89.4)	19 (10.6)	54 (90.0)	6 (10.0)
2. ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง หรือเพื่อนบ้าน ไม่มีความขัดแย้งกัน พูดคุยกันเป็นประจำ	165 (91.7)	15 (8.3)	55 (91.7)	5 (8.3)
3. การช่วยเหลือและเข้าร่วมงานของหมู่บ้านอย่าง สม่ำเสมอ	168 (93.3)	12 (6.7)	44 (73.3)	16 (26.7)
4. ไม่อยากไปทำกิจกรรมของหมู่บ้านร่วมกับผู้อื่น ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับคนอื่น ๆ ชอบอยู่ตามลำพัง	43 (23.9)	137 (76.1)	21 (35.0)	39 (65.0)
5. มีความเห็นว่าคนในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือกันดี ขัดแย้งกันน้อย มีความสัมพันธ์กันดี	171 (95.0)	9 (5.0)	58 (96.7)	2 (3.3)
6. มีความเห็นว่าคนในหมู่บ้านไม่ค่อยช่วยเหลือกัน มีความขัดแย้งกันบ่อย ความสัมพันธ์ต่อกันไม่ค่อยดี	31 (17.2)	149 (82.8)	11 (18.3)	49 (81.7)
7. มีความเห็นว่าการประกอบอาชีพไม้แกะสลักทำให้ คนในหมู่บ้านมีรายได้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น	178 (98.9)	2 (1.1)	60 (100.0)	0 (0.0)

จากตาราง 15 ผลกระทบทางสุขภาพด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและประชาชนทั่วไป พบว่าผลกระทบด้านบวก ข้อที่ทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างตอบว่าใช่มากที่สุด คือท่านมีความเห็นว่าการประกอบอาชีพไม้แกะสลักทำให้คนในหมู่บ้านมีรายได้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น คือร้อยละ 98.9 และ ร้อยละ 100 ตามลำดับ ข้อที่ ตอบว่าใช่ เป็นอันดับรองลงมา คือท่านมีความเห็นว่าคนในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือกันดี ขัดแย้งกันน้อย มีความสัมพันธ์กันดี คิดเป็นร้อยละ 95.0 และ ร้อยละ 96.7 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยให้ความเห็นตรงกันว่าประชาชนในบ้านถวาย มีความสัมพันธ์กันดีตั้งแต่ในระดับครอบครัว ระดับชุมชน เรื่องขัดแย้งกันมีน้อย โดยมากเมื่อได้พูดคุยกันแล้วจะตกลงกันได้ มีเพียงส่วนน้อยที่ความสัมพันธ์ต่อกันไม่ค่อยดี เวลาทำกิจกรรมในหมู่บ้านส่วนมากให้ความร่วมมือมาช่วยงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังเช่นคำพูดต่อไปนี้

“ชุมชนดี บ้านดี ช่วยเหลือกันดี ทำให้บ้านถวายเป็นอยู่ได้ทุกวันนี่”

“การทะเลาะเบาะแว้งกันในหมู่บ้านไม่เห็นมี มีการช่วยเหลือกันดี ถ้าคนหนึ่งไปช่วยงาน ไม่ได้ก็เปลี่ยนให้คนหนึ่งไป”

“เวลามีนงาน มีกำร (มีการทำกิจกรรมร่วมกันในหมู่บ้าน) เห็นคนมาช่วยกันดี ไม่ว่าคนจนคนรวย จะสละเวลามาช่วยกัน ”

ผลกระทบด้านลบ ร้อยละ 23.9 ในกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและร้อยละ 35 ในกลุ่มประชาชนทั่วไป พบว่าไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านร่วมกับผู้อื่น ไม่ชอบสูงส่งกับคนอื่น ๆ ชอบอยู่ตามลำพัง และจากการสนทนากลุ่มก็พบว่า มีประชาชนจำนวนหนึ่งที่ไม่ค่อยมาช่วยงานของหมู่บ้านไม่เข้าร่วมกิจกรรมของส่วนรวม ซึ่งมักจะเป็นคนที่ย้ายมาจากที่อื่นเข้ามาอยู่ในบ้านถวายเป็น เพื่อทำธุรกิจค้าขายสินค้าหัตถกรรมเท่านั้น และบางคนที่เป็นคนถวายเป็นเดิมซึ่งคนเหล่านั้นให้เหตุผลว่า (กลุ่มสนทนาบอกว่า เป็นข้ออ้าง) มีงานเร่งที่ต้องรีบทำจึงไม่สามารถมาร่วมทำกิจกรรมได้ การที่ไม่ค่อยช่วยเหลือกันส่วนมากมักเป็นในด้านการเงิน ซึ่งผู้ที่จะให้ยืมเงินวิตกว่าจะไม่ได้คืนหรือได้รับคืนล่าช้า ดังเช่นคำพูดต่อไปนี้

“คนอยู่เดิมมีห้องที่เริ่มไม่เข้ามาช่วยเวลามีนงาน คนนอกที่เข้ามายังไม่ค่อยช่วย เขามาตอนเช้าเย็นก็กลับไป ปกครองยาก คนงานที่เป็นพม่า ก็ไม่เคยมาช่วยงานของหมู่บ้าน”

“การไปมาหาสู่กัน การช่วยเหลือกัน มีห้องดีปะเหมือนตะกอน เขาจะมัวทำงานกัน ไม่มีเวลา บอกว่างานเฮ้ง ..งานเฮ้ง ขนาดตัวเก่ายังไม่มีความเชื่อตัวเก่า แล้วจะเอาเวลาดีไหนไปหาคนอื่น จะว่าไปก็เป็นข้ออ้างที่ใครๆก็ทำได้”

จากการสังเกตการร่วมทำกิจกรรมส่วนรวมของหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการมาร่วมทำกิจกรรม มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นแกนนำ เช่นในการจัดงานแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เมื่อวันที่ 2-15 เมษายน 2547 งานบวชสามเณรภาคฤดูร้อน เมื่อ 12 เมษายน 2547 งานต้อนรับคณะศึกษาดูงานซึ่งกลุ่มประชาชนที่ได้รับมอบหมายหน้าที่มาร่วมทำงานทุกคน

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลักและ ประชาชนทั่วไป
จำแนกตาม ผลกระทบด้านจิตวิญญาณ

ผลกระทบด้านจิตวิญญาณ	ผู้ประกอบการอาชีพ n = 180		ประชาชนทั่วไป n = 60	
	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. รู้สึกภาคภูมิใจในการที่ได้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก /ที่มีการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน	176 (97.8)	4 (2.2)	60 (100.0)	0 (0.0)
2. รู้สึกว่าการทำอาชีพไม้แกะสลัก/ประชาชนที่มีอาชีพ ไม้แกะสลัก ทำให้ชีวิตมีความสงบ ไม่มีเรื่อง วุ่นวายใจหรือเคียดแค้นใจ	169 (93.9)	11 (6.1)	46 (76.7)	14 (23.3)
3. ได้เข้าร่วมทำบุญ เข้าร่วมทำกิจกรรมทางศาสนา หรือ เข้าร่วมงาน ประเพณีต่างๆในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ	176 (97.8)	4 (2.2)	53 (88.3)	7 (11.7)
4. มีความเห็นว่าคนในหมู่บ้านมีความเสียสละ มีความร่วมมือกัน ช่วยเหลืองานของหมู่บ้านดี	175 (97.2)	5 (2.8)	58 (96.7)	2 (3.3)
5. คิดว่าการประกอบอาชีพไม้แกะสลักมีผลเสีย	147 (81.7)	33 (18.3)	52 (86.7)	8 (13.3)

จากตาราง 16 ผลกระทบทางสุขภาพด้านจิตวิญญาณของผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก
และประชาชนทั่วไป พบว่าผลกระทบด้านบวก ข้อที่กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการอาชีพไม้แกะสลัก
ตอบว่าใช่มากที่สุด คือท่านรู้สึกภาคภูมิใจในการที่ได้ประกอบอาชีพไม้แกะสลักและได้เข้าร่วม
ทำบุญ เข้าร่วมทำกิจกรรมทางศาสนา หรือเข้าร่วมงานประเพณีต่างๆในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ
โดยตอบเป็นจำนวนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 97.8 สำหรับกลุ่มประชาชนทั่วไป ข้อที่ตอบว่าใช่ มากที่สุด
คือ ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่มีการประกอบอาชีพแกะสลักในหมู่บ้าน โดยคิดเป็นร้อยละ 100

จากการการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มพบว่าประชาชนในบ้านถวายเป็นความ
ภาคภูมิใจในการที่ได้ประกอบอาชีพไม้แกะสลัก ทั้งนี้เนื่องมาจากเป็นการทำงานที่ได้พบปะกับ
ผู้คนทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ บางคนมีการศึกษาจบแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่4แต่สามารถ
ให้ความรู้กับคณะที่มาศึกษาดูงานหรือได้รับเชิญให้ไปทำการสอนให้นักเรียนได้ ทำให้หมู่บ้านของ
พวกเขามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั้งในและต่างประเทศได้เป็นหมู่บ้าน OTOP แห่งแรกของ

ประเทศไทย มีรัฐมนตรี มีเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินเสด็จมาเยี่ยม ในขณะที่หมู่บ้านอื่นๆ ไม่มีโอกาส และที่สำคัญที่สุดคือเป็นอาชีพที่ทำให้พวกเขามีรายได้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อน อยากรู้จะได้อะไรก็สามารถซื้อได้ตามความต้องการ ในการเข้าร่วมทำบุญหรือร่วมทำกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ ประชาชนบ้านถวายมีความเสียสละไปร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมในทางนี้ หรือไปร่วมทำบุญแต่ต้องรีบกลับไปทำงานต่อเพราะห่วงงานที่รออยู่ ดังเช่นคำพูดต่อไปนี้

“ ลืมตาอ้าปากได้ เป็นหน้าเป็นตาได้ เพราะงานแกะสลัก มันสร้างชื่อเสียงให้บ้านถวาย ไปตั้งใดใฝ่ ๆ ก็รู้จักบ้านถวาย (ไปทางไหนใครๆ ก็รู้จัก) ”

“ เรื่องทำบุญยกให้เลยบ้านถวาย การทำบุญเกิดจากความศรัทธา ใครอยากหอม (ร่วมทำบุญด้วยจำนวนเงิน) เท่าไร ก็ได้ แล้วแต่กำลังทรัพย์ของใครของมัน ไม่มีใครมาบังคับ ”

“เมื่อก่อนทำนา ได้ผลผลิตปีละครั้ง ชายก็ไม่พอกิน พอมาทำไม้แกะสลักรายได้ดีกว่าเก่าตั้งเยอะ ใครได้เยอะยังก้อได้ บ่หมีเงินก้อนก้อเพื่อนเอา (อยากได้อะไรก็ได้ ไม่มีเงินก้อนก็ใช้วิธีเงินผ่อน) ”

“เพราะว่าทำให้คนมีรายได้ ไม่ต้องออกไปทำงานข้างนอกบ้าน บ้านดั่งขึ้น (มีชื่อเสียงมากขึ้น) คนรู้จักกันมาก รัฐบาลก็เข้ามาช่วยเหลือ เช่น ถนนหนทาง”

“งานदानไม่ต้องกลัว คนถวายชอบทำบุญกันมาก ทุกวันพระไม่ว่าจะเป็นศีลเล็ก ศีลใหญ่ จะมีคนมาทำบุญไม่เคยขาด ถ้าเป็นศีลใหญ่ศีลหลวง เช่น เข้าพรรษา ออกพรรษา ขึ้นปีใหม่ เมือง จะมีคนมาทำบุญกันมาก ประมาณ 200 กว่าคน”

“เวลาเขามีผ้าป่า ก็จะมีชาวบ้านมาร่วมงานกันเยอะ ใครมาก็ได้บุญใครไม่ได้มาก็จะเอาของมาร่วมทำบุญแทน ”

ผลกระทบด้านลบจากการสนทนากลุ่ม พบว่า ถึงแม้ประชาชนส่วนใหญ่จะมีความเสียสละในงานของส่วนรวม มีการไปร่วมทำบุญอย่างสม่ำเสมอ แต่สำหรับบางคนที่มีงมงายแต่ทำงานไม่ไปช่วยงานหรือเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านทำให้ถูกมองว่ามีความเห็นแก่ตัว ในอนาคตถ้ามีคนประเภทนี้มากเรื่อยๆความเป็นบ้านถวาย คงจะค่อยๆสูญหายไป

“ คนที่ไม่ไปร่วมงานบุญ งานทาน เพราะมัวแต่ทำงาน อ้างว่างานเร่ง งานเร่ง ถ้าคนถวายเป็นอย่างนี้เยอะๆ อีกหน่อยบ้านเราคงไม่เหมือนเดิม คงต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำงาน ”

“เวลาไปวัดไปวา จะน้อยลงไปทุกที เพราะต้องรีบกลับมาทำงาน ”

ผลเสียหรือความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพไม้แกะสลักพบว่าทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างคิดว่ามี โดยตอบว่าใช้ร้อยละ 81.7 และร้อยละ 86.7 ในกลุ่มผู้ประกอบการและ

กลุ่มประชาชนทั่วไปตามลำดับ ความสูญเสียที่เกิดขึ้นในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างพบว่าเป็นความสูญเสียสุขภาพที่ดี สูญเสียความมั่งคั่งของสภาพบริบททางกายภาพในหมู่บ้าน สูญเสียความบริสุทธิ์ของสภาวะอากาศ และสูญเสียความสงบสุขในบางช่วงเวลา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลจากการทำเวทีนำเสนอผลการศึกษา

จากการจัดทำเวทีนำเสนอข้อมูล ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นด้วยกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบด้านร่างกายด้านบวกในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ คือการที่ประชาชนในหมู่บ้านถวายไม่ต้องออกไปทำงานนอกหมู่บ้านเป็นการป้องกันและลดภาวะเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการเดินทางไปทำงาน และเพิ่มเติมในการป้องกันหรือการลดผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นประชาชนทุกคนจะต้องมีการป้องกันตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การปรับเปลี่ยนอิริยาบถต่างๆ ในขณะทำงาน การพักผ่อนให้เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย การดูแลสุขภาพของตนเอง การไปรับบริการจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหากมีอาการเจ็บป่วย สำหรับในกลุ่มประชาชนทั่วไปการที่พบว่ามีภาวะสุขภาพคล้ายๆ กับกลุ่มผู้ประกอบการอาจเป็นเพราะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน มีโอกาสได้รับสิ่งสัมผัสที่เหมือนกันแต่อาการอาจไม่มากเท่ากันเนื่องจากระยะเวลาที่ได้รับการสัมผัสสั้นกว่า

ผลกระทบด้านจิตใจพบว่าผู้เข้าร่วมประชุมเห็นด้วยโดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมคือสาเหตุของการเกิดความเครียดในผู้ประกอบการไม้แกะสลัก จากการที่ถูกค้ารับสินค้าไปแล้วแต่ยังไม่มี การจ่ายเงินโดยไม่มีกำหนดเวลาที่แน่นอน ทำให้ไม่มีเงินเพียงพอที่จะนำมาใช้ลงทุนในการผลิตสินค้าในครั้งต่อไป ประกอบกับค่าใช้จ่ายในครอบครัวก็ต้องใช้จ่ายทุกวัน ผู้ประกอบการไม้แกะสลักบางคนมีภาระหนี้สินกับธนาคาร หรือกองทุนเงินล้านของหมู่บ้าน (ประธานกองทุนให้ข้อมูลว่า มากกว่าร้อยละ 90 ของครอบครัวในหมู่บ้าน ที่มีภาระหนี้สินกับทางกองทุน) เมื่อถึงกำหนดเวลาที่จะต้องชำระเงินคืน แต่มีเงินไม่เพียงพอ จึงเกิดความเครียด ความวิตกกังวลหรือเดือดร้อนใจขึ้น สำหรับวิธีการคลายเครียดในกรณีมีการตั้งวงคั้มสุรา ร้องเพลงคาราโอเกะนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนหนึ่งมองเห็นว่าในอนาคตอาจมีคนคิดสุราเพิ่มขึ้นและประชาชนบ้านถวายอาจเกิดโรคที่มีสาเหตุมาจากสุรา เช่นตับแข็ง พิษสุราเรื้อรัง ซึ่งมีผู้เสนอว่าควรมีการลดจำนวนการคั้มสุราลง เช่นจากที่เคยคั้ม 4-5 ครั้งต่อสัปดาห์ให้ลดลงเหลือ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาให้มีการงดคั้มสุรา

ผลกระทบด้านสังคมผู้เข้าร่วมประชุมเห็นด้วยกับผลการศึกษาโดยให้ข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่มีคนต่างดาวเข้ามาทำงานในหมู่บ้านจำนวนมากขึ้นนั้น อาจนำโรคติดต่อต่างๆ เช่น ไข้กาฬหลังแอ่น ไข้มาลาเรีย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รู้สึกมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่มิ

ลูกสาวในตอนเย็นจะต้องรีบปิดประตูบ้านไม่กล้าให้ออกไปไหน และในตอนกลางคืนเวลาตีๆ คนเหล่านี้มักมาเดินตามถนนในซอยหรือถนนสายหลักของหมู่บ้าน และเคยมีกรณีทำร้ายร่างกาย คนต่างด้าวจนเสียชีวิตซึ่งก่อนหน้านี้ไม่มีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นในหมู่บ้านถวาย ผู้เข้าร่วมประชุม ให้ข้อเสนอแนะว่าถ้าหาก ผู้ประกอบการจะรับคนต่างถิ่นเข้าทำงานในหมู่บ้านน่าจะมีการสอบถาม ประวัติและควรให้ผู้นำหมู่บ้านเป็นผู้รับทราบด้วย

ผลกระทบด้านจิตวิญญาณผู้เข้าร่วมประชุมเห็นด้วยกับผลการศึกษา โดยเพิ่มเติมข้อมูล เกี่ยวกับ ความสูญเสียที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการประกอบอาชีพไม้แกะสลัก คือในกรณีการตัดไม้ ทำลายป่าซึ่งทำให้เกิดความสูญเสียความงดงามความอุดมสมบูรณ์ของระบบธรรมชาติ ผู้เข้าร่วม ประชุมให้เหตุผลว่าความจริงการตัดไม้ไม่ได้ทำในบ้านถวายแต่จะไปซื้อมาจากที่อื่น เช่นต่างอำเภอ หรือต่างจังหวัด ซึ่งมีความคิดว่าเป็นการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นการให้ความเอื้ออาทรกัน ระหว่างพวกเขาและผู้ตัดไม้มาขาย โดยมีความจำเป็นที่ต้องซื้อเนื่องจากอาชีพแบบนี้ต้องใช้วัตถุดิบ ประเภทไม้เท่านั้น ในขณะที่รัฐบาลส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แต่ไม่ได้ สนับสนุนในเรื่องวัตถุดิบในการผลิต นอกจากนี้ในอนาคตประชาชนที่เป็นคนดั้งเดิมอาจจะลดน้อย ลงเนื่องจากย้ายออกไปอยู่ที่อื่นทำให้ความเป็นบ้านถวายลดลง วิถีชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นชุมชน เมืองมากขึ้น จะต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำงาน มีการแข่งขันกันมากขึ้น ความเอื้ออาทรความเห็น ออกเห็นใจกันลดลงแต่ความเห็นแก่ตัวจะมากขึ้น

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข

1. ผลกระทบด้านร่างกาย

1.1 ควรมีการตรวจร่างกายประชาชนประจำปีทุกปี มีการตรวจสารพิษใน เลือด โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนเรื่องงบประมาณ

1.2 มีการป้องกันตนเองของผู้ประกอบอาชีพเช่นการสวมใส่อุปกรณ์ ป้องกันอันตรายต่าง ๆ การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ โดยต้องช่วยเหลือดัวเอง ให้ทุกคนที่ทำงาน ตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดกับตนเองในอนาคต

1.3 หลังเลิกงาน ควรมีการออกกำลังกายหรือพักผ่อนให้เพียงพอ ซึ่งเป็นสิ่ง ที่ทุกคนควรปฏิบัติ

1.4 เสนอให้มีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพโดยการถีบจักรยาน ออกกำลังกายทุกวันอาทิตย์ โดยมีกำนันเป็นผู้ดำเนินการ

1.5 เสนอให้มีการจัดการแข่งขันกีฬาประจำปีในหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นการส่งเสริมการออกกำลังกายทางหนึ่ง

2. ผลกระทบด้านจิตใจและด้านจิตวิญญาณ

2.1 เสนอให้มีการสร้างจิตสำนึกในการรักบ้านเกิด อาจช่วยลดการเห็นแก่ตัวได้

2.2 เสนอให้หาผู้ที่ประชาชนในหมู่บ้านเคารพ นับถือ มาพูดโน้มน้าวจิตใจในเรื่องการทำบุญ การเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวม ทางหอกระจายข่าว หรือในโอกาสต่างๆเช่น ประชุมชาวบ้าน

2.3 เสนอให้มีการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันอันตราย ที่อาจเกิดจากการทำอาชีพไม้แกะสลัก เพื่อลดความวิตกกังวล ความเครียดที่เกิดจากการทำงาน และสามารถปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง

3. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 การจัดการขยะในหมู่บ้าน ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นว่าควรให้คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยชุมชน ดำเนินการจัดทำโครงการเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลชุมชน โดยให้มีการดำเนินการครอบคลุมทั้งการจัดเก็บ และการจัดทำเตาเผาขยะ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ในส่วนของการคัดแยกขยะเสนอให้ประชาชนทุกคนเป็นผู้ดำเนินการโดยมีการให้ความรู้แก่ประชาชนอาจเป็นโดยการจัดอบรม การให้ความรู้ทางเสียงตามสาย การศึกษาดูงาน การแจกเอกสารแผ่นพับ หรือ การร่วมกันรณรงค์ในหมู่บ้าน

3.2 การตรวจสภาพน้ำดื่ม ผู้เข้าร่วมประชุมเสนอให้เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยร่วมกับคณะกรรมการประปาหมู่บ้านดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงสภาพน้ำหากไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด